

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

**PRESENTED BY
THE SOCIETY**

BS
2614
.K3
1879

7

Bible. N. L. John. Kela (Gabon) 1879.

-THE GOSPEL ACCORDING TO

ST. JOHN,

IN

THE DIKĚLE LANGUAGE;

TRANSLATED

BY AMERICAN MISSIONARIES

AT

GABOON, WEST AFRICA.

NEW YORK:
AMERICAN BIBLE SOCIETY,
INSTITUTED IN THE YEAR MDCCLXVI.

1879.

6-14-18. m, d.
12-22-39
Rec. M. U. 2.

J Ŏ N.

THANGÂKÂ 1.

1 Dibongwě a wu pě ditatyiki, diő Dibongwě a wu na Anyambiě, diő Dibongwě a wu Anyambiě.

2 Yěmětě yě wu na Anyambiě pě ditatyiki.

3 Yě mikâmi bilombi biěshě, dio na tyi yě ka alo-mbi jěshě yi tyi mibě, yi mishi kâmiě.

4 Thaki' tha wu něi; diő thaki' thati thő bithânh bi botyi.

5 Diő bithânh bi panya pě divityiki, diő divityiki do biő shinhliě.

6 ¶ Mutyi a wuthě, ngwa Anyambiě a milomi; dina diei na, Jŏn.

7 Mutyi ti a minzhĩ pě nvesha, na a veshi' *botyi* Bithânh, na bā beshě ba mēli' na *gwana* gwěi.

8 Ayēmě a tyi wu Bithânh bitĩ, nji a *milomiě* na a veshi' pě mbő wu Bithânh.

9 Bithânh bi mbombo biő yě, ngwa nzhakamě pě pēnzhe nyi, na dithânhshě mutyi jeshě.

10 A wu woni pēnzhe nyi, diő yě mikâmi pēnzhe nyi, diő pēnzhe nyő do yě veka.

11 A minzhĩ pě mběimětě ba thĩ, diő ba tyi minânh yě.

12 Nji ntangi wu minânh yě, a mivě bā nguldi nya dibě bana bambi Anyambiě, bā ba mibunli dina diei;

13 Bā ba mibialiě ana na makitha, do na ndiŋwa wu nshoni, do na ndiŋwa wu botyi nji na Anyambiě.

14 Diő Dibongwě a mivitya nshoni, na didi nashi na *ma'* maběnh na mbombo bēni; diő beshě ba mijě' nēnia gwěi, *ntyinh* mbo nēnia wu miana ngwadikika dimbi Anyambiě.

15 Jŏn a miveshi p  mb  gw i, na dilubila thob  na, Y  w  ngwa m  mibonhth  na, Y  ngwa th  m  b mb  a wu p  boshi biami, na diambilind  ye mibonji b  na m .

16 Di  besh  b sh  ba n nhm  p  dibuth  di i, mab nh na mab nh.

17 Nadiambilind  nthali Mos s a miv  gw , nji *ma'* mab nh na mbombo bi minzh  na Jisu Kraisi.

18 Shi na mutyi ngwa j kam  Anyambi  na peli; Miana ngwa dikika, ngwa th  pe toth  nya Shanw , y  mithathi *botyi y *.

19 ¶ Di  nthaka wumbi J n w  wu, mia Baju ba milomi baminis  na Balivait na diwu' p  Jirusel m, na ba piki y  na, W  nzha?

20 Di  y  mim mi, y  do sh sh , nji a mim mi na; Ana m  p  Kraisi,

21 Di  ba mipi' y  na, Na p ? W  Ilaias? Di  y  mik  na, Ana m  p  y . Ana w  p  nsh ' t ? Di  y  mibulishi na, Bia.

22 Di  ba mik  y  na, Nji w  nzha? na, besh  ba thaki' b  ba milomi besh . W  k  p  mb  gw  na?

23 A mik  na, M  diol di *mutyi* ngwa th  l nh p  thakombi na Limbikwa' nzetha nyambi Anyambi ! mbo ngwansh ' Aisaia a mik thi.

24 Di  b  ba milomi  ba wu ba Bafaraisi.

25 Di  ba mipi' y , na dik  y  na; Nd  w  baptaiza, na w  shi Kraisi m t , do Ilaias, do ngwansh ' t ?

26 J n a mibulishi b  na; M  baptaiza na madiba; nji mutyi a t li p  tema nyani, ngwa be sha beka;

27 Y  w  ngwa th  m  b mb , a wu nji p  boshi biami; ngwa m  shi na nyanga nya dityinhtha nshiya wu ntyotyi gw i.

28 Bilombi bi bi mib  p  B thani p  biatyi bini bi J rdan, va J n a mib  a b  baptaiza *botyi*.

29 ¶ Bia l nj  di  J n a mij ' Jisu a b  nzha p  y  th , di  a mik  na; Shanga' Al k  yind ma' yimbi Anyambi  yi ponha bibe bi p nzhe nyi.

30 Y  w  ngwa m  mibonhth  p  mb  gw i na,

Mutyi a thĩ mē bāmbā, ngwa wu pē boshi biāmi, nadiāmbilindĩ yē mibonji bē na mē.

31 Diō mē tyi mive' ye, nji mē nzhīmē baptaiža na madiba na, a jēnikwa' pē ba Israēl ba thĩ.

32 Diō Jōn a mithathi na, Mē mijē' Nshinhshinh wu bē shula na diwutha pē thobē mbo dipepika, na didi pē yē thĩ.

33 Diō mē tyi mive' yē; nji yē ngwa milomi mē pē dibaptaiža na madiba, a mikā mē na; Mutyi ngwa wē ē jē' Nshinhshinh wu bē shula na didi pē yē thĩ, yē ngē yē ngwa baptaiža na Nshinhshinh wu akitha.

34 Diō mē mijēni, na dithatha na, wā Miana mbi Anyambiē.

35 ¶ Bia lēnjē njikē Jōn a mibē, bā na baba ba bajethi bēi.

36 Diō yē mishanh Jisu a bē thēnhtha, diō yē mikā na, Shanga Alēkē yi ndāmā' yimbi Anyambiē.

37 Diō bajethi batī baba ba mijo' mbo yē mikāthi, na dithēpiliē Jisu.

38 Diō Jisu a mijilia na dijē' bā ba bē yē thēpiliē, diō yē mikā bā na;

39 Be toka ndĩ? Diō ba mikā yē na, Rabbi (nzhilia nya dibongwē di wō na, Njeli) wē di vī?

40 Diō yē mikā bā na, Nzha jēkani. Ba minzhĩ na dijē' va yē midika; diō ba midĩ nēi ashu yitĩ. Nadiāmbilindĩ busha na dilenjē ma minu' diom di magwēla.

41 Andru manyanh mbi Pitē yē wu nwoto pē baba ba mijo' *gwana wumbi* Jōn na dithepiliē yē.

42 A mibonji je' manyanh Saimon, na dikā yē na, Beshē ba jēmē Mēssaia, di thĩ na nzhilia na Kraia.

43 ¶ Diō yē mindeshi yē pē Jisu thĩ. Diō mia Jisu a mishanh yē, a mikā na, Wē Saimon miana mbi Jona; wē ē thebiē na Sifasi, di thĩ na nzhilia na, Dikaki.

44 Bia lēnjē diō Jisu a mikiē pē Galili; diō yē mijē Filip, na dikā yē na, Thepili' mē.

45 Diō Filip a beta di pē Betsaida, akoldi yimbi Andru na Pitēr.

46 Filip a mijē' Netanēli, na dikā yē na, Beshē ba jēmē yē ngwa Mosēs pē mithali bā na banganh ba

milënji pë mbö gwëi, Jisu Ngwanazerëti miana mbi Josëfi.

47 Diö Netanëli a mikâ yë na, Alombi yibënh yi wolih wu' pë Nazerëti? Fyilp a mikâ yë na; Nzha jëkë.

48 Jisu a mijë' Netanëli a bë nzha pë yë thî, diö yë mikâ pë mbö gwëi na, Shanga, Ngwaisrael mbombo, ngwa shi na madiakâ.

49 Netanëli a mikâ yë na, Wë vemë më na ndî? Diö Jisu a mibulishi yë na, Më mijë' wë pë shî nya jeli yi ateta, mia tî Fyilp a sha thebi gwë.

50 Netanëli a mibulishi yë na, Shanywamë wë ngë Miana mbi Anyambië, wë ngwabotyî yi Israel.

51 Jisu a mibulishi yë na, Nali-kâna, më kâmë wë na, Më mijë' wë pë shî nya jeli yi ateta, diö wë mëlië? Wë ë jë-ma' manën nulami na ma.

52 Diö yë mikâ yë na, Mbombo më kâ wë na, pë boshi wë ë jë' thobë thânh, na baminlomili bambi Anyambië, beta bibe tyika, na shula bishulika pë Mia-na ngwa mutyi thî.

THANGÂKÂ 2.

1 Ashu yilalië diö dibe' di dibatha di mibe' pë Kene yi Galili; diö nyanh mbi Jisu a wu tî.

2 Jisu a mithebië nji' pë dibeki, bâ na bajethi bëi.

3 Diö mia divë di mitokwa, nyanh mbi Jisu a mikâ yë na; Ba shi na divë.

4 Jisu a mikâ yë na, Miali wâ, ndî thî nanâ, digwëla diamë di sha nzha.

5 Diö nyanh a mikâ bavënhli-atabuni na; kamika' alombi jëshë yi yë ë be kâthâ.

6 Diö makopa ma makâki ma wu tî shini matani na poto, pë diambi di dijobitha di Baju, ma beta koka miëliä do miba do milali.

7 Jisu a mikâ bâ na; Lonishaka' makopa na ma-diba; diö bâ ba milonishi mâ bëni.

8 Diö yë mikâ bâ na; Dianhliaka' va, na dililië pë ngwa-thangâkâ tha dibeki thî; diö bâ ba mililië.

9 Mia ngwa-thangâkâ tha dibe' a mikie' madiba ma

vityikwamē divē, (yē do veka va mō ma wuka, nji bavēnhli-atabuni ba midianhli, ba miveki,) ngwa-tha-ngākā tha dibeki a mithebi ngwambathi na dikā yē na,

10 Mutyi jēshē a bonda tēlē divē dibēnh, diō mia botyi ba bulimē (nātā' wēna divē dibe; nji wē talimē divē dibēnh na dinzha va.

11 Ditatyiki di bilemba di Jisu a mikāmi diō pē Kēne yi Galili na dilebiliē nēnia gwēi; diō bajethi bēi ba mibunli yē.

12 ¶ Pisha tī Jisu a mikiē pē Kapērnaum, bā na nyanwē, na bamanyanwē, na bajethi bēi; diō a tyi mitha' tī mashu malibuthē.

13 ¶ Diō dibe' di nulia di Baju di mikunibi, diō Jisu a mibe tyi pē Jērusalēm.

14 Diō yē mikābiē pē mbanh wumbi Anyambiē botyi ba beta shomba banyatyī na bindāmāki na mapepika, na bashēnhli ba mabom, didi.

15 Diō mia yē mikāmi mbisha wu mishiya mishali, a midushi bā beshē nadiwutha pē mbanh wumbi Anyambiē, na bindāmāki na banyatyī. Diō yē mishobi mabām ma bashēnhli, na dibutyiē bitabuni;

16 Diō ye mikā bā ba beta shomba mapepika na; Thokaka' bilombi bi va; Sha vitaka' pē mbanh wu Shanwamē mbanh wu mashombi.

17 Diō bajethi ba milanhli na, yi milēnji na; Diainh di mbanh gwāyē di shimē mē-dia.

18 ¶ Diō Baju ba mibulishi na dikā yē na; Alemba tīnzha yi wē lebiliē beshē, na wē ē kāmā bilombi bi?

19 Jisu a mibulishi na dikā bā na; Vanzhika' mbanh wu, diō mashu malali mē ē wā bali lonha.

20 Dio Baju ba mikā na; Mbanh wu wu mishi longwa na mabom ma mimbu manai na mimbu mitani na wuuoto; nji wē ē wō lonha mashu malali?

21 Nji a milubili pē mbō wu mbanh wu nyuli nyēi.

22 Mbonāwu mia yē mijomia na diwu' pē digwa, bajethi ba milanhli na, a mibonhthi bā alombi yitī; diō bā ba mimēli nlēnja na dibongwē di Jisu a mibonhthi.

23 ¶ Diō mia yē wu pē Jērusalēm pē dibe' di nulia,

mibêlê pë mibê gwêi, Jisu Ngwanazerêti miana mibêlê gwêi.

5 Jisu Netanêli a mikâ yê na, Alombi yibênh wêlê wê pë Nazerêti? Filîp a mikâ yê na; Nêlê.

6 Jisu a mijê Netanêli a bê nzha pë yê thi, diô mikâ pë mibê gwêi na, Shanga, Ngwaisrael mibêlê gwêi na mibêlêkâ.

7 Nazerêti a mikâ yê na, Wê vemê mē na. Jisu a mibêlêshi yê na, Mē mijê wê pë sê wêlê wêlê mē ti Filîp a sha thebi gwê.

8 Nazerêti a mibêlêshi yê na, Shapwamê miana mibêlê Aayambê, wê ngwabotyî yi Israel.

9 Jisu a mibêlêshi yê na, Nali-kâna, mē na. Mē mijê wê pë shî nya jeli yi ateta, diô wêlê wêlê mē mēn nulamî na ma.

10 Jisu yê mikâ yê na, Mbombo mē kâ jêlê wêlê jêlê thobê thânh, na baminlon Aayambê, beta bibe tyika, na shula bishuli na ngwa mutyi thi.

THANGÂKÂ 2.

1 Ashu yilaliê diô dibe' di dibatha di mî yi Galîli; diô nyanh mbi Jisu a wu ti.

2 Jisu a mîthebiê nji' pë dibeki, bâ na ba.

3 Diô mia divê di mîtokwa, nyanh mî yê na; Ba shi na divê.

4 Jisu a mikâ yê na, Miali wâ, nêlê thi diamê di sha nzha.

5 Diô nyanh a mikâ bavênhli-at alombi jêshê yi yê ê be kâthâ.

6 Diô makopa ma makôlê mî poto, pë diambi di diô mîlêlia do miba do.

7 Jisu a mikâ dîba; diô bâ na.

8 Diô yê ngwa-thân.

9 Mia na.

ba jëmë;

do

bi,

,nji

ne nyi

ngwa-

magwa,

ni Miana

nyi, nji na

wa, nji ngwa

abilindi a sha

,wadikika.

bi njimë woni

tyiki dakami na

bi thi bibe.

ngwa kāmā bibe, a

bithānh nalikāna

o a nzha pë bithānh,

ni na, bi mikubi mbo

chë yī.

Jisu aminzhī pe pënzhe

; diō yë midi nabi tī na

ptaiza pe Inon kuna na

h ma wu tī malibuthë;

iba.

yi mibë a biethibimë pë

balibuthë ba mibunli dina diei pë dibeki, mia bâ ba mijë bilemba biëi bi yë mikâmi.

24 Nji Jisu yëmëtë a tyi mibunli bâ, nadiambilindî a mivë' bâ bëshë;

25 Diô a tyi mibë nji' na mbambi na, mutyi a veshi' yë pë mbö mbi mutyi; nadiambililindî a mive' alombi jëshë yi wu pë punh nya mutyi.

THANGÂKÂ 3.

1 Mutyi a wu pë Bafaraisi ba thî, dina diëi na Nikodimo, ngwanami pë Baju ba thî.

2 Mutyi tî yë minzhî pë Jisu thî na mpuma, na dikâ yë na; Sharwashi, beshë ba vemë na wë njeli ngwa wukamë pë Anyambië thî; nadiambilindî shi na mutyi ngwa woli kâma bimamia bi bi wë kâma vënh Anyambië a bë nëi.

3 Jisu a mibulishi no dikâ yë na, Mbombo më kâ na, na mutyi a sha bialië na diwu' pë thobë, wëna a tyi woli jë' divala dimbi Anyambië.

4 Diô Nikodimo a mikâ yë na; Mutyi a bialiki na, na a mbie ntoli? A woliki bali' nyinhtha pë mâi wu nyanwë na dibialië?

5 Jisu a mibulishi na; Mbombo më kâ wë na; na mutyi a sha bialië na madiba na Nshinhshinh, wëna a tyi woli nyinhtha pë divala dimbi Anyambië.

6 Alombi yi bialikwamë na nshoni yô nshoni; diô alombi yi bialikwamë na nshinhshinh yô nshinhshinh njikë.

7 Komë mamitha nalikâna, më kâ wë na; Bialiakani no diwu' pë thobë.

8 Mpunga wu pëpilië va gwô wu dinha, diô wë joka mpëpilia wutî, nji wë sha veka do va gwô wu wutha, do va gwô wu kië; nani nji mutyi jëshë ngwa bialikwamë na Nshinhshinh a thîyî.

9 Nikodimo a mibulishi na dikâ yë na; *Mambi* ma ma woliki bë na?

10 Jisu a mibulishi na dikâ yë na; Wë njeli ngwa Israel, wë do veka *mambi* ma?

11 Mbombo më kâ wë na; Beshë ba lubimë *mambi*

ma beshê ba vemê, na diveshê-mô ma beshê ba jêmê ;
nji be do nân̄h nvesha gwashi.

12 Na mê boqimê be mambi ma pênzhe nyi, be do
mêliê ; be ba a mêliê na, na mê boqimê mambi ma
thobê ?

13 Diô shi na mutyi ngwa betyikamê pê thobê na
peli, nji ngê yê ngwa shulikamê na diwutha pê thobê,
yê Miana ngwa mutyi ngwa thî pê thobê.

14 ¶ Diô mbo Mosês a mipetyi nyôn̄h pê thakombi,
mbonâ nji Miana ngwa mutyi a petyibiki ;

15 Na, mutyi jeshê ngwa yê bunliê a tyî magwa, nji
a bê' na thaki' th' adukwa jêshê.

16 ¶ Nadiambilindî Anyambiê a midinh pênzhe nyi
na thadin̄h thatî thô tha yê mivê Miana ngwêi ngwa-
dikika, na mutyi jêshê ngwa yê bunliê a tyi magwa,
nji a bê' na thaki' th' adukwa jeshê.

17 Nadiambilindî Anyambiê a tyi milomi Miana
ngwêi pê pênzhe nyi, na a kwîshi pênzhe nyi, nji na
pênzhe nyi nyi kiki nêi.

18 ¶ Yê ngwa bunliê yê a shi na makwa, nji ngwa
sha bunliê makwa ma thî nêi, nadiambilindî a sha
bunliê dina di Miana mbi Anyambiê ngwadikika.

19 Nji makwa mâ ma ; na bithân̄h bi njimê woni
pênzhe nyi, diô botyi ba din̄ha divityiki dakami na
bithân̄h ; nadiambilindî bishali biabi bi thi bibe.

20 Nadiambilindî mutyi jeshê ngwa kâma bibe, a
bena bithân̄h, diô a sha nzha pê bithân̄h nalikâna
bishali biêi bi jê' pê lebiê.

21 Nji yê ngwa kâma mbombo a nzha pê bithân̄h,
nalikâna bishali biêi bi jenikwani na, bi mikubi mbo
ndiqwa wumbi Anyambiê wu thê yî.

22 ¶ Pisha nya bilombi bi Jisu aminzhî pe pênzhe
nya Judia, bâ na bajethi bêi ; diô yê midi nabi tî na
dibaptaiza.

23 ¶ Diô Jôn njikê a bê baptaiza pe Inon kuna na
Selim, nadiambilindî madian̄h ma wu tî malibuthê ;
diô bâ ba minzhi na dibaptaiziba.

24 Nadiambilindî Jôn a tyi mibê a biehibimê pê
mboka adu' yitî.

25 ¶ Diŏ bajethi bambi Jŏn bá na Baju ba mibomilia mapende pë diambi di njobia.

26 Diŏ bá ba minzhë pe Jŏn thÿ, na diká yë na; Sha-
nwashi, ngwa wu nâyë pë biatyí bini bi Jordan, ngwa
wë miveshi pë mbö gwëi, Sha', a thÿ baptaiza, diŏ botyi
bëshë ba thÿ nzha pë yë thÿ.

27 Jŏn a mibulishi na diká na; Mutyi a sha wolí
nânh n' alombi, vënh na yi vëbimë yë na diwutha pë
thobë.

28 Bemëtë be veshimë pë diambi diamë na, më kâmë
na; Më shi Krai mëtë, nji më milomë pë boshë biëi.

29 Ngwa thÿ na miali yë ngwambathi; nji jombi mbi
ngwambathi, ngwa tëbë na dijoka mbo yë lubila, a
dona bidonika pë diambi di divi di ngwambathi. Mbo-
nâ adoni jamë yi yi komë.

30 Yë nëniki, nji më më shalibiki.

31 Yë ngwa wukamë pë thobë, a thÿ pë thobë tha bá
bëshë; ngwa thÿ ngwa pënzhe, yë thÿ ngwa pënzhe
nyi, diŏ yë lubila pë mbö wu pënzhe nyi; ngwa wuka-
më pë thobë a thÿ pë thobë tha bá bëshë.

32 Diŏ bi yë jékame na dijoka biŏ bi yë veshë; nji
shi na mutyi ngwa nânhmë nvesha gwëi.

33 Yë ngwa nângame nvesha ngwëi a mëmimë na
Anyambië a thÿ ngë mbombo.

34 Yë ngwa Anyambië a milomi, a lubila mabongwë
mambi Anyambië; nadiambilindí Anyambië a sha vë
yë Nshinhshinh vishivishalië.

35 Ngwashanwë a dinha Miana, diŏ bilombi bieshë a
vëmë biŏ pë mbö gwëi.

36 Yë ngwa bunlië Miana a thi na thaki th' adukwa
jëshë; nji yë ngwa sha bunlië Miana, a tyi jë thakiki;
nji mbimba nyambi Anyambië nyi thÿ nëi.

THANGÂKÂ 4.

1 Mia Shanah a mive' na, Bafaraisi ba mijo' na, Jisu
a mikâmi na dibaptaiza bajethi dakami na Jŏn;

2 (Nji ana Jisu mëtë pë mibaptaizi, nji bajethi,)

3 A mithokwa pë Judia, na dibali nzha pë Galaili.

4 Diŏ yi wu na a leninga Semeria.

5 Diô yê minzhî pê akoldi yi Semeria yi thebiê na Sûkar, kuna n' akanh yi Jekobi a mivê mianâ ngwêi Josêfi.

6 Diô lidianh dimbi Jekobi di wu tî, Jisu dâkami mboothê diô a midi shi yê *nzhu' nya* lidianh; diô busha na dilênjê ma mibê ma numê magwêla matani na diwoto.

7 Diô mimiali Ngwasemeria a minzhî dianh madiba; Jisu a mikâ yê na; *Mimiali wê*, vê mê madiba.

8 (Nadiambilindî bajethi bêl ba mibê ba kiêmê pê mboka shomba bidia.)

9 Diô miali Ngwasemeria a mikâ yê na; Yi thî na, wê bê Ngwaju, wê disha mê pika madiba, mê bê miali Ngwasemeria? (nadiambilindî Baju ba shî na bajombi na Basemeria.)

10 Jisu a mibulishi na dikâ yê na; Na wê vemê bwê' bimbi Anyambiê na yê ngwa kâ wê na, vê mê madiba, kâ wê kamê yê pika, diô a kumba wê vê madiba ma thakiki.

11 Ngwamiali a mikâ yê na; Shanwamê, wê shi na adianhtha, diô lidianh di thî nji dilimi; nji wê thî na madiba ma thaki' ma vî?

12 Wê thî dakami na Shanwashi Jekobi, ngwa mivê beshê lidianh di, na dinâta tî, bâ na bana bêl, na bithe-mbi biêl?

13 Jisu a mibulishi na dikâ yê na; Ngwa nâta madiba ma a a bali gwa aveshithê;

14 Nji ngwa nâta madiba, ma mê ê yê vê, a tyi gwa pê na aveshithê adukwa jêshê; nji madiba ma mê ê yê vê, ma ê yê bê pê pungwê lidianh di madiba dibunjitha pê thaki tha adukwa jêshê.

15 Ngwamimiali a mikâ yê na; Shanwamê vê mê madiba matî, mê do pê na gwa avêshitha, do nji va nja dianh.

16 Jisu a mikâ yê na; kiê thebika yâ nthomi, wê ê nzha.

17 Ngwamimiali mibulishi na dikâ yê na; Mê shi na nthomi. Jisu a mikâ yê na; Wê vemê lubila na; Mê shi na nthomi.

18 Nalikána wě miba' na peli mithomi mitani; nji ngwa wě thĩ nēi va, a shi yā nthomi; wě kāmě alombi yināyi mbombo.

19 Diŏ ngwamimiali a mikā yě na; Shaṇwamě, mē jě wě nshāki.

20 Bashanh bashi ba beta junh *Anyambiě* pě mbeka wu; nji be ba kâ na, womba va botyi ba juṇwě va thĩ pě Jiruselēm.

21 Jisu a mikā yě na: Miali wâ, meli' mē na digwēla di thi nja, di be tyi junh Shaṇwě do pě mbeka wu do pě Jiruselēm.

22 Be ba juṇwě, nji be sha veka yi be ba juṇwě beshě ba veka yi beshě ba juṇwě, nadiambilindĩ nshuṇwa wu wu' pě Baju ba thĩ.

23 Nji digwēla di thĩ nzha, di thi nji va, di bajunh bambombo ba ẽ junh Shaṇwě na nlema na mbombo; nadiambilindĩ Shaṇwě a toka ba ntyinh wu ba junh yě.

24 Anyambiě yě Nshinhshinh; diŏ bâ ba junh yě, ba juṇi na nlema na mbombo.

25 Ngwamimiali mikā yě na; Mě veka na, Messala a thĩ nzha; (ngwa thebiě na Kraiss,) na a nzhimě kâ a boṇimě beshě bilombi bleshě.

26 Jisu a mikā yě na; Mě ngwa thĩ nâyě lubila, mē yě.

27 ¶ Ba bě lubila ma' ma diŏ bajethi bēi ba mipami, diŏ ba mimamithi mia yě miluba na ngwamiali; nji tyi mibě na mutyi ngwa mikā na; Ndĩ wě toka? do ndĩ wě lubila nēi?

28 Diŏ ngwamimiali mili dibeya diēi diŏ a mibulia pě mboka, diŏ yě mikā botyi na;

29 Nzha jékani mutyi ngwa shikamě mĩ thatha bilombi biěshě bi mē na dikāmá; ana Kraiss wâ?

30 Diŏ bâ ba miwu pě mboka, na dinzha pě yě thĩ.

31 ¶ Ngwamimiali kiěthamě bajethi ba mishoshili yě na; Shaṇwashi, diaka.

32 Diŏ a mikā bâ na; Mě thĩ na bidia bi mē dia, bi be sha veka.

33 Diŏ bajethi ba miluba bâ na bâ na; Mutyi a ndeshi yě bidia?

34 Jisu a mikâ bâ na; Bidia biamě bi thĩ na; mě kâmiiki thadinh thambi ngwa milomi mě na dishili ashali jěi.

35 Be sha kâ na; ba likamě banganjě banai wěna adu' yi nkatya yi nzhĩmě? Shanga, mě kâ be na; benaka' mishi be ba a shanh bikanh, na bi mbie bipumi pě dikatyiba.

36 Diő ngwankatyi a nânih biba na dikusha bidia pě thaki' th'adukwa jeshě; na, ngwamběthi na ngwankatyi ba doniki nshamba wuoto.

37 Pě alombi yi dibongwě di thĩ mbombo na, nwoto mběthi, nwâkâ kě nkatyi.

38 Mě milomi be pě dikata yő yi be sha kuba; bawâ' ba shimě kuba, diő be ba tabimě pě bishali biabi.

39 ¶ Diő Basemeria balibuthě ba akoldi yinayi ba mibunli yě na diambi di dibongwě di ngwamiali a miveshi na; A mithathi mě bilombi biěshě bi mě na dikâmâ.

40 Nani kě mia Basemeria ba minzhĩ pě yě thĩ, ba mishoshili yě na a di' nabi; diő yě mitha tĩ mashu maba.

41 Diő bawâkâ balibuthě ba mibunli na diambi di dibongwě diěi mětě;

42 Diő bâ ba mikâ ngwamiali na; Beshě bunlimě dě ana na diambi di dibongwě diâ; nadiambilindĩ beshěmětě ba jomě, diő beshě ba vemě na, wâ Kraish mbo-mbo, Nkishi ngwa pēnzhe nyi.

43 ¶ Mashu maba nulami, diő Jisu a mithokwa tĩ, na dinzha pě Galili.

44 Nalikâna Jisu yēmětě a miveshi na, ngwanshâ' a shi na junh pě pēnzhe nyěi mětě.

45 Diő mia yě minzhĩ pě Galili, Bagalili ba minânih yě, nadiambilindĩ ba mijě' bilombi biěshě bi yě mikâmi pě Jiruselēm pě dibeki; nadiambilindĩ bâ ba mikiě njĩ' pě dibeki.

46 Diő Jisu a mibali nzha pě kene ngwa Galili va ye mivityithi madiba divě. Diő anami yi mibě ngwa mia-na ngwěi a mitatyika pě Kepërnaum.

47 Mia yě mijo'na Jisu a pamimě pě Galili mia yě

miwu' pë Judia, a mikië pë yë thĩ, na dishoshili yë na, a shilikwa na dinzha yë joma miana ngwëi; nadiambi-lindi a wu bideli mëtë.

48 Diö Jisu a miká yë na; na be sha jĩ maveka na binamia ká be tyi mëlíë.

49 Ngwanami a miká yë na; Shaṇwamë, Shilikwa, miana ngwamë a jë' pë gwa.

50 Jisu a yë na; Veka bulla, yá miana-a kimë. Diö mutyi tĩ a mimëli dibongwë di Jisu a mibonhthĩ yë, diö yë mibulia;

51 Mia yë mishilikwa diö bakubi bëi ba mibomita nëi na dibonhtha yë na; Yá miana a kimë.

52 Diö yë mipi' bá digwëla di yë mitatyili kika; diö bá ba miká yë na; Nangothoma digwëla di matani na maba divëbi di mishithi.

53 Diö ngwashaṇwë a mive' na, diö digwëla dítimëtë di Jisu a miká yë na; Yá miana a kimë; diö yë mimëli bá na atáká jëi jëshë.

54 Yö alemba yibalië yi Jisu a mikámi, mia yë miwu' pë Judia na dinzha pë Galili.

THANGÂKÂ 5.

1 Pisha nya bilombi bi dibe' di Baju di mibë, diö Jisu a mibetyi kië pë Jiruselëm.

2 Diö pë Jiruselëm kuna na diassha di bindámáki atá' yi thĩ tĩ yi thebië pë nlubia wu Hibu na; Bithësida, yi thĩ na mimbanh mitani.

3 Pë mimbanh mi mi minika nshamba wunën wu botyi ba mitatyiki, banjimë, na biboka, na ba minka-shi, ba bë venhli nkubia wu madiba.

4 Nadiambilindi ngwanlomili a beta shula pë atáki, na dikubili madiba; diö ngwa mibonji shula pë madi-ba ma mikubika a mijomië nvimi gwëshë wu yë wu na gwö.

5 Diö mutyi a wu ti ngwa mibë na nvimi mabom ma mimbu malali na mimbu mitani na milali.

6 Jisu a mijë yë bia, diö a mive' na, a mibembi tata, diö yë miká yë na; Wë naka jomië?

7 Diö ngwa ntatyiki a mibulishi yë na; Shaṇwamë,

mě shi na mutyi ngwa a dishě mē pē atāki, mia madi-ba ma thi kuba; nji mē bē nzha, wēna nwākā a daka mē na dithebitha.

8 Jisu a mika yē na; Valikwē, tomba' anānh jāyē, wē ē kiē.

9 Diō mutyi tī a mitē' kika, diō yē mitombithi anān jēi na dikiē. Diō busha bītī bi wu busha bi Shānā.

10 ¶ Diō Bajū ba mikā ngwa miyomiē na; Busha bi Shānā bo; shi yibēnh na, wē ē bapi anānh.

11 Diō yē mibulishi bā na; yē ngwa jomika mē, yē kā wē na; Tomba' anānh jāyē, wē ē kiē.

12 Diō bā ba nipi' yē na; Mutyi tī yē nzha, ngwa kā wē na; Tomba' anānh jāyē wē ē kiē?

13 Diō yē ngwa mijomiē a tyi mive' yē; nadiambi-lindī Jisu a mithokwa pē womba va dibuthē di botyi di wuthē.

14 Pisha ti Jisu a mikābi yē pē mbanh wumbi Anya-mbiē na dikā yē na; Sha, wē kimē; sha bebiki pē nakē, alombi yiwa' yibe nulami yi jē pē nzha pē gwē thī.

15 Diō mutyi tī a mikiē thatha Bajū na, ngwa miki-shi yē yē Jisu.

16 Nani kē Bajū ba mithepili Jisu na dikiēnhli yē jotha, nadiambilindī a beta kāmā ma' ma busha bi Shānā.

17 ¶ Nji Jisu a mibulishi bā na; Shanwamē a thī kuba na dinzha shoka nyi, nani kē mē kuba.

18 Diō Bajū ba mikiēnhli yē jotha nulami, nadiambilindī a sha woshi busha bi Shānā dipa, nji' a kāmē nji' na; Anyambiē a thī yē Shanwē, na disheya na Anyambiē.

19 Diō Jisu a mibulishi na dikā bā na; Mbombo mē kā be na; Miana a sha woli' kāmā alombi yēmētē, vē-ngē yi yē jē Shanh kāmā; nadiambilindī bilombi bieshē bi yē kāmā biō nji' Ngwamiana a kāmā.

20 Nadiambilindī Ngwashanh a dinha Miana, na dilebiliē ye bilombi bieshē bi yēmētē kāmā; diō a a yē lebiliē bishali bi daka bi, na be ba a mamitha.

21 Nadiambilindĩ mbo Ngwashanjwě a jomitha biki-
ěnh na dibali blő vě thakiki, mboná nji Ngwamiana a
vě bá thakiki ba yě naka.

22 Nadiambilindĩ Ngwashanjwě a sha jěli na mutyi,
nji dijěli diěshě a věmě diő Miana;

23 Na, botyi běshě ba jungi, Miana, mbo bá ba junh
Ngwashanjwě. Yě ngwa sha jungi Miana, a sha jungi
nji' Shanjwě ngwa milomi yě.

24 Mbombo, mě ká be na; yě ngwa joka dibongwě
diamě, na dibunli yě ngwa milomi mě, a thĩ na thaki'
th' adukwá jěshě; diő a sha nzha pě makwa; nji a
damě digwa na dínzha ku' pě thakiki.

25 Mbombo mě ká be na; digwěla di thĩ nzha, di
nzhímě njikě, di bikiěnh bi i joka dioi di Miana mbi
Anyambiě; diő bá ba a joka ba a diyá.

26 Nadiambilindĩ mbo Ngwashanjwě a thĩ na thaki'
yěmětě, mboná nji' yě mivě Miana na a bě na thaki'
yěmětě.

27 Diő yě mivě yě nguldi nya dikámá njělia njikě,
nadiambilindĩ yě Miana ngwa mutyi.

28 Sha mamaka' alombi yi; nadiambilindĩ digwěla
di thĩ nzha, di bá běshě ba thĩ pě mashanh ba a joka
dioi diei;

29 Na didusha; bá ba mishi kámá biběnh pě njomia
wu thakiki; nji bá ba mishi kámá bibe pě njomia wu
makwa.

30 Měmětě, mě sha woli kámá na alombi; mbo mě
joka nani mě jěliě; diő njělia gwamě wu thĩ wuběnh;
nadiambilindĩ mě sha toka ndiqwa gwamě mětě, nji
ndiqwa wu Shanh ngwa milomi mě.

31 Na mě veshimě pě mbő gwamě mětě, wěna nve-
sha gwamě wu shi mbombo.

32 ¶ Nwáká a thĩyi ngwa veshě pě mbő gwamě; diő
mě vemě na, nvesha wu yě veshě pě mbő gwamě, wu
thĩ mbombo.

33 Be ba milomi pě Jŏn thĩ; diő yě miveshi pě mbo-
mbo.

34 Nji mě sha nanh na nvesha wu mutyi; nji mě
tyubimě bilombi bi, nalikána na, be kiki.

35 A wu atyiê mêtê yi mitholibi na dipanya; diô be ba mimêli dona na bithanh bieî via 'dukwa.

36 ¶ Nji mē thî na nvesha wunen dakami na wumbi Jôn; nadiambilindî bishali bi Shanwê a mivê mē, na mē kāmiki biô, bishali bitî bi mē kāmā, biô bi veshê pê mbô gwamē na Shanwê a milomi mē.

37 Diô Shanwê mêtê ngwa milomi mē a miveshi pê mbô gwamē. Be sha joka dioi diei na pelî, do jê' ntyinh gwêi.

38 Diô be shi na dibongwê diêi pê punh' nyani; nadiambilindî ngwa yê milomi, be sha mēliê yê.

39 ¶ Be bēnhthê minlēja, nadiambilindî be jê' na be ba thî na thaki' th' adukwa jeshê tî, diô miô mi veshê pê mbô gwamē miô mi.

40 Diô be sha mēli nzha pê mē thî na; be bē' na thakiki.

41 Mē sha nānh junh pê botyi ba thî.

42 Nji mē veka begwê na, be shi na thadih thambi Anyambiê pê punh nyani.

43 Mē nzhimē na dina di Shanwamē, be do mē nānh; nji na nwākā a nzhimē na dina diēimêtê, kâ be nānhmē yê.

44 Be woliki mēli na, be ba nānhliā junh be na be, be do toka junh yitî yi wu pê Anyambiê dipa thî.

45 Sha lanhliaka' na, mē ê be lubiliê pê Shan thî; ngwa a be lubiliê yê Mosësi, ngwa be ba bunliê.

46 Nadiambilindî na be ba a mēli Mosësi, ka be mēli-mē nji mē; nadiambilindî a milênji pê mbô gwamē.

47 Nji na be sha mēli minlēja miêi; be ba a mēliê mabongwê mamē na?

THANGÂKÂ 6.

1 Pisha nya bilombi bi Jesu a mikiê pê biatyi bini bi nsho wu Galili, *wô nji nsho* wu Taiberia;

2 Diô nshamba wuñen wu mithêpili yê, nadiambilindî ba mijê' bimamia biêi bi yê mikāmi botyi ba mitatyika.

3 Diô Jisu a mibetyi pê mbeka na didi tî shî, bā na bajithi bēi.

4 Diŏ dibě' di Baju di nulia di mikunibi.

5 ¶ Diŏ Jisu a mibenithi mishi mēi na dijě' nshamba wunen wu bě nzha pě yě thĩ,, diŏ yě miká Filip na, Bena ba a shomba bidia vĩ dleshi botyi ba ?

6 (A miká nani yě diveli yě; nadiambilindĩ yēmětě mive' mbo yě ě kāmā.)

7 Filip a mibulishi yě na; bidia bi kwa minkama mi bafura miba bi shi bá kokami, na mutyi jěshě a māngi vishivishali.

8 Nwoto ngwa bajethi běi, Andru manyanh mbi Saimon Pitěr, a miká yě na;

9 Nděmbishali a thĩ va, ngwa thĩ na bibu' bi mpěmba bitani na via bashě bashali baba, nji biŏ ndĩ pě dibuthě di botyi di?

10 Diŏ Jisu a miká na, dishaka' botyi shĩ; diŏ womba vatĩ va wu na ntobi wulibuthě; diŏ botyi ba midĩ shĩ ba mibě ntangi wu mintāshen mitani.

11 Diŏ Jisu a minānh bibuki, diŏ mia yě mivě dibata a mikabi biŏ bajethi běi, diŏ bajethi *ba mikabi* ba wu shĩ di di; nani nji bashě *ba mibě* mbo bá ba minaka.

12 Mia *ba*-ba mijuli, a miká bajethi bei na; Shābi-liaka' bipěshi bi likaka, do bě na alombi yi wosha.

13 Nani kě ba mishābilia na dilonishě diom di bitonji na bitonji biba běni na bipěshi bi bibu' bi mpěmba bitani, bi ba mishi dia, ba miliki.

14 *Mia* botyi ba mije' alemba yi Jisu a mikāmi, ba miká na, Mbombo ngwanshāki tĩ yě wā ngwa bě na a a nzha pě pēnzhe nyi.

15 ¶ *Mia* Jisu a mive' na ba kumba yě nzha bietha na, ba jebishi yě biboty, a mibali thokwa na dikiě pě mbeka yě dipa.

16 Diŏ mia yŏ yi mibě yi mbie ngothoma, bajethi běi ba mishilia pě nsho;

17 Diŏ bá ba mitābi pě alēnji, ba bě dali nsho kiě pě Kapernaum. Diŏ divityiki di mbiethi, diŏ Jisu a tyi mibě a nzhīmě pě bá ba thĩ.

18 Diŏ nsho wu minyanyi na diambi di mpunga wunen wu mipěpiliě.

19 Mbonā mia bá ba mibě ba dumě makiě malali do

manai ba mijê Jisu a bê thanda pê nsho na makothî, na dinzha kuna na alênji; diô bâ ba minyênh.

20 Diô yê mikâ bâ na; Mëni; sha nyêngani.

21 Diô bâ ba midoni yê nânih pê 'lênji; diô alênji yi mitê bê pê kinji' nya bâ ba mikiêkê.

22 ¶ Bia lénji, mia botyi ba wu tēbitēbi pê biatyi bini bi nsho ba mijê' na alênji yiwâ' yi tyi mibê ti; thô ngê yo yi bajethi bêl ba mitabi, diô Jisu a tyi mitabi pê 'lênji nshamba wu bajethi bêl, nji bajethi bêl ba mikiê bâ dipa,

23 (Nji bilenji biwâ' bi miwu pê Taibiria, na dinzha kuna na womba va bâ ba midie mpēm̄ba pishê nya Jisu a mivê dibâtâ;)

24 Nani kê mia botyi ba mijê' na, Jisu a tiyi mibê tî, do bajethi bêl, diô bâ ba mitabi nji' pê bilênji na dinzha pê Kapernaum matoka mambi Jisu.

25 Diô mia bâ ba mijê' yê pê biatyi bini bi nsho, ba mikâ yê na; Shanwashî, wê nzhi' va nzha 'dukwa?

26 Jisu a mibulishi na dikâ bâ na; Mbombo mē kâ be na, be toka mē, ana nalikâna be jēmē bimamia, nji nadiambilindî be diēmē bibu' bi mpēm̄ba na dijula.

27 Kubika' ashali ana pê bidia bi bâthâ, nji pê bidia bi i bamba na dikiê pê thaki' tha adukwa jêshê, bi Miana ngwa mutyi kê be vê; nadiambilindî Shan' Anyambiê a keshimê diveka pê yê thî.

28 Diô bâ ba mikâ yê na; Bêshê ba kāmiki ndî, na beshê kubiki bishali bimbi Anyambiê.

29 Jisu a mibulishi na dikâ bâ na; Ashali yimbi Anyambiê yô yi na, bunliaka' yê ngwa yê milomi.

30 Diô bâ ba mikâ yê na; Alombi yimamia tînzha yi wê kāmâ na beshê ba jê' yô na dibunli gwê? Wê kuba ndî?

31 Bashanh bashi ba beta dia manna pê thakombi; mbo yô yi thî lénjam na; A mivê bâ mpēm̄ba wu diebiê na diwutha pê thobê.

32 Jisu a mikâ bâ na; Mbombo mē kâ be na; Mosêsi a tyi mivê be mpēm̄ba wutî wu miwu' pê thobê; nji Shanwamê yê vê be mpēm̄ba wumbombo wu wu pê thobê.

33 Nadikâna mpëmba wumbi Anyambié wô yê ngwa pânjikamé na diwutha pê thobê, na divê pënzhe nyi thakiki.

34 Ba mikâ yê na; Shanwashi, vë beshê mpëmba wutî mbainhmbainh.

35 Jisu a mikâ bâ na; Më mpëmba wu thakiki; ngwa nzha pê më thî a tyi gwa pê na' nzhatha; ngwa bunli më a tyi gwa pê na' aveshithê.

36 Nji më kâ be na; be jëmë më njikê, diô be sha bunli më.

37 Bâ bëshê ba Shanwa' vë më ba a nzha pê më thî; na yê ngwa nzha pê më thî, më tyi majonhli yê.

38 Nadiambilindî më mipânji na diwutha pê thobê, ana na dinzha kâma ndiqwa gwamê, nji ndiqwa gwêi wu ngwa milomi më.

39 Diô ndiqwa wu Shanwê ngwa milomi më, wô wu na, bâ bëshê ba yê mivê më më sha kuta bâ do nwoto, nji më ê bâ jomitha ashu yi madimilia.

40 Diô ndiqwa gwêi wu ngwa milomi më wô wu na, mutyi jëshê ngwa a jê' Miana nadibunli yê, a a bê na thaki' tha adukwa jëshê, diô më ê yê jomitha ashu yi madimila.

41 Diô Baju ba minyamilia pê diambi diei, nadiambilindî a mikâ na; Më mpëmba wu mipânji na diwu' pê thobê.

42 Diô bâ ba mikâ na; Ana Jisu ngwa miana mbo Josëfi wâ, ngwa shanh na nyanh ba beshê ba veka? Nji ndî yê kâ na; Më shulimê na diwu' pê thobê?

43 Diô Jisu a mibulishi na dikâ bâ na; koka' pê nyamila be na bewê;

44 Shi na mutyi ngwa woliki nzha pê më thî, vëngê na Shanwê ngwa milomi më a dambitha yê, diô më ê yê jomitha ashu yi madimilia.

45 Yi thî lënjam na bashâki na; Diô bâ bëshê ba a bê ba jeka' na Anyambiê. Nani kê mutyi jëshê ngwa a joka na dijetha na Shanwê, a a nzha pê më thî.

46 Shi na mutyi ngwa jëkamê Ngwashaŋwê; vënh yê ngwa wu pê Anyambiê thi, yê jëkamê Shangwê.

47 Mbombo më kâ be na; Yě ngwa a më bunli, a a bë na thaki' tha adukwa jeshě.

48 Mě mpěmba wuti wu thakiki.

49 Bashanh bani ba midie manna pě thakombi, diõ bâ ba migwĩ;

50 Mpěmba wu pânjikâ na diwu' pě thobě wõ wu, na mutyi a diě' gwõ yě do gwawě.

51 Mě mpěmba wu thakiki wu mipânji na diwu' pě thobě; na mutyi a diamě mpěmba wu wěna a dimě mashu meshě. Diõ mpěmba wu më ẽ vě, wõ nshoni gwamě, wu më ẽ ẽ vě thaki' tha pēnzhe nyi.

52 Diõ Baju ba mishunlia bâ na bâ na; Wâ a woliki beshě vě nshoni gwěi, na beshě ba dia gwõ na?

53 Diõ Jisu a mikâ bâ na; Mbombo më kâ be na, na be sha dia nshoni wu Miana ngwa mutyi na dinâtâ dikitha diěi, wěna be shi na thakiki pě bemětě ba thĩ.

54 Ngwa a dia nshoni ngwamě na dinâtâ dikitha diamě a a bë na thaki' tha adukwa jeshě; diõ më ẽ yě jomitha ashu yi madimilia.

55 Nadiambilindi nshoni gwamě gwõ bidia mětě, na dikitha diamě diõ anātyinātyi mětě.

56 Yě ngwa dia nshoni gwamě na dinâtâ dikitha diamě a di na më, më kě nji më dika nēi pě pungwě.

57 Mbo Shanĥ' ngwa diga, a milomi më, diõ më di na Shanĥwě; mbonâ nji' ngwa dia më yēmětě a a nji di na më.

58 Mpěmba wu mipânji na diwu' pě thobě wõ wu; ana mbo bashanh bani ba midie manna bâ digiwadi. Yě ngwa a dia mpěmba wu a a di mashu mēshě.

59 A mibonĥthi bilombi bi pě sunagogi, a bë jeli pě Kapernaum.

60 Dibuthě di bajethi bëi mia bâ ba mijoki, ba mikâ na; Abanh yideli yi; nzha woliki yõ joliě?

61 Mia Jisu a 'mive' na nlema gwěi na, bajethi bëi ba minyamila yõ, a mikâ bâ na; Yi yi nyanyishě begwě?

62 Diõ na be jēmě Miana ngwa mutyi a bë beta pě va yě mibonji bë—

63 Nshinhshinh wõ wu vě thakiki, nshoni wu shi

na mbambi; mabongwë ma më bonhtha begwë, mõ nshinhshinh, mõ nji thakiki.

64 Nji bawá' ba thiyí pë be ba thí ba sha melikwë; nadiambilindi Jisu a miveki nadiwu' pë ditatyiki bá ba sha mēlikwë na yë ngwa a yë bieshë.

65 Diö yë miká na; Nanikë më kāmë be na; shi na mutyi ngwa woliki nzha pë më thí, na yi sha vëbi yë na Shaṇwamë.

66 Nadiwu' *dikanh* dití dibuthá di bajethi bëi ba mibullia, pishë bá do pë na nëi thënhtha.

67 Diö Jisu a miká diom na baba na; Be nji' be ka thokwa?

68 Diö Saimon Pitër a mibulishi yë na; Shaṇwamë, beshë ba ë kië pë nzha thí? Wë thí na mabongwë ma thaki' tha adukwa jëshë.

69 Diö beshë ba mēlimë na diveka na, wë Kraiś mētë, Ngwamiana mbi Anyambië ngwa diya.

70 Jisu a mibulishi bá na; Më sha tábá begwë diom na baba? diö nwoto pë be ba thí yë diabolo?

71 A milubili pë diambi dimbi Judas Aiskariotí, mia-na mbi Saimön; nadiambilindi yë yë ngwa a yë bieshë, a wu nji nwoto pë diom na baba.

THANGÂKÂ 7.

1 Pisha nya bilombi bi Jisu a midi pë Galili; nadiambilindi a tyi miká' di pë Judia na dibomba di Baju ba mikaka yë jotha.

2 Diö dibekí di mimbashë di Baju di kunibimë.

3 Diö bamanyanh bëi ba miká yë na; Thokwa va wë ë kië pë Judia, na bajethi bá' ba jë' bishali bi wë kāmá.

4 Nadiambilindi shi na mutyi ngwa kāmá alombi disháthá, mia tí yēmētë a naka bë pë bithánh. Na wë kāmá bilombi bi lebili botyi nyuli nyáyë.

5 Nadiambilindi bamanyanh bëi nji ba tyi mimēli yë.

6 Diö Jisu a miká bá na; Adu' jamë yi sha bë; nji adu' jani yi thí kokamë mbainhmbainh.

7 Botyi ba sha woli be bena; nji ba bena më, na dibomba di më kobishë bá na, bishali biabi bi thí bibe.

8 Betyika' bewë pë dibe' di; më sha beta va pë dibë' di, nadiambilindi adu' jamë yi sha bë kokami

9 Mia yë mikâ bâ mabongwë ma, diö yë midi na' pë Galili.

10 ¶ Nji mia bamanyanh bëi ba mibë ba shimë beta, diö a mibeti nji pë dibeki, ntyinh mbo dishâthâ ana pë bithânh.

11 Diö Baju ba mito' yë pë dibeki, diö bâ ba mikâ na, A thî vî?

12 Diö minyamila miwu minën pë dibuthë di botyi pë mbö gwëi. Bawâ ba mikâ na; A thî mutyi mbënh; bawâ nji na; Bia, a dimbishë botyi.

13 Nji tyi mibë na mutyi ngwa milubili pë mbö gwëi kwashi, na nyënh wu Baju.

14 ¶ Nji pë adu' yi tema nya dibeki Jisu a mibetyi pë mbanh wumbi Anyambië na dijëlië.

15 Diö Baju ba mimamithi na; Wâ a veka bishanga-ngobi na, yë do jetha?

16 Jisu a mibulishi na dikâ bâ na; Njelia gwamë wu shi ngwamë nji wu ngwa milomi më.

17 Na mutyi a mëlimë kâmâ ndingwa gwëi, wëna a vemë njelia, do na wu thî wumbi Anyambië do më lubila mëmëtë.

18 Yë ngwa lubila yëmëtë a toka nënia gwëi mëtë; nji yë ngwa toka nënia gwëi wu ngwa milomi yë, a thî mbombo, diö bibe bi shi nëi.

19 Mosësi a tyi mivë begwë minthali? diö shi na mutyi pë be ba thî ngwa tali minthali; ndi be vanh më jotha?

20 Botyi ba mibulishi na dika na; Wë thî na dimon; nzha vanh wë jotha?

21 Jisu a mibulishi na dikâ bâ na; Më mikâmi ashali yiwoto diö be beshë ba mamitha yö.

22 Nanikë Mosësi a mivë be neshëbia, (ana nadikâna wu wu wumbi Mosësi, nji wu bashanwë) diö be shëbë mutyi busha bi shânâ.

23 Na mutyi a shëbimë busha bi shânâ na, nthali wumbi Mosësi wu sha woshaka; be nyanya na më nadiambilindi më mikishi mutyi na ntyuthë busha bi shânâ?

24 Sha jëllaka' pë mbö wu njënia, nji jëllaka' njëllia wubënh.

25 Diö ba Jerusalëm bawá' ba miká na, Ana yë wá ngwa bá ba naka jotha?

26 Diö sha, a thí lubila tema nshënh diö ba sha ká yë n'alombi. Batoli ba veka mbo' na, wá Krai mëté?

27 Nji wá beshë veka va yë wuka; nji mia Krai kë ë nzha, shi na mutyi ngwa a veka va yë ë wutha.

28 Diö Jisu a miluba' thobë pë mbanh wumbi Anya-mbië, a bë jëllë, na diká na; Be vemë më, be veka nji va më wukamë; diö më sha nzha mëmëtë, nji ngwa lomika më a thí mbombo, ngwa bë sha veka.

29 Nji më veka yë; nadiambilindi më wu pë yë thí, diö yë lomika më.

30 Diö bá ba mina' yë bietha; nji tyi mibë na mutyi ngwa minani mbö pë yë thí, nadiambilindi digwëla diëi di tyi mibë di nzhímë.

31 Diö dibutha di botyi di mibunli yë, na diká na; Mia Krai kë ë nzha a a kámá bimamia nulami na bi, bi wá mikámi?

32 ¶ Bafaraisi ba mijo' mbo botyi ba minyamila ma-bongwë ma pë diambi diëi; diö Bafaraisi na bami-nisë banën ba milomi balomi na ba bie' yë.

33 Diö Jisu a miká bá na; bia adukwa yikwë më thí na nani, wëna më kiëmë pë yë ngwa milomi më thí.

34 Be ba a më toka, diö be tyi jënë; na va më thiyí, tí be sha woli nzha.

35 Diö Baju ba miká bá na bá na; A a kië ví, va beshë tyi jë yë? A a kië pë bá ba shikamë vanjika pë Mavala, na dijëllë Mavala?

36 Dibongwë di di thí na, di yë ká na; Be ba a më toka, diö be tyi jënë; diö va më thiyí, tí be sha woli nzha?

37 Pë ashu yi madimilia, yë ashu yinën yi dibeki, Jisu a mitëbi shini na dilubila thoba na; Na mutyi a gwimë avëshithë a nzhí' náta pë më thí.

38 Yë ngwa a më bunli; mbo Nlënja wu mikáthi; Pë punh' nya mái gwëi wu u woba minlábi mi madiba ma thakiki.

39 Nji a milubili dibongwê di pê diambi di Nshinhshinh *wumhi Anyambiê* wu ba bunli yê ba a nânh; nadiambilindi Nshinhshinh wu akitha wu tyi mibê wu vëbimê; nadiambilindi Jisu a tiyi mibê a betylimê pê thobê.

40 ¶ Mbonâ mia botyi balibuthê ba mijoki mabongwê ma, ba mikâ na, Wâ nshâ' mbombo.

41 Bawâ' na; Wâ Krais. Nji bawâ' ba mika na; Krais a a wu pê Galili?

42 Nlënja wu sha kâ na; Krais a a bialî pê bana bambi Devid, na pê akoldi yi Bêtleêm yi Devid a midiyaniê?

43 Nanikê ba mibomilia mapendi pê diambi diêi.

44 Diô bawâ' ba mikaka yê bietha; nji tyi mibê na mutyi ngwa minani mabô pê yê thî.

45 ¶ Diô balomi ba mibuli pê baminisê banên na Bafaraisi ba thî; diô ba mikâ bâ na; Ndî be sha nzha nêi?

46 Balomi ba mibulishi na; sha bê na mutyi na peli ngwa lubakamê mbo wâ.

47 Diô Bafaraisi ba mibulishi bâ na; Be dimbimê njikê?

48 Batoli, do Bafaraisi ba mëlimê yê do mutyi do nwoto?

49 Nji botyi ba ba sha veka minthali ba thî shë-miamê.

50 Nikodimo a mikâ bâ na; yê ngwa minzhî pê Jisu thî na mpuma yê nwoto pê bâ ba thî.

51 Nthali gwashi wu jêli mutyi mia tî wu sha bonji joka gwana gwêi na diveka mbo yê kamâ?

52 Ba mibulishi na dikâ yê na; Wê nji ngwa Galili? Shanga, wê ê jênê, nadiambilindi nshâ' a tyi tēbē na diwu pê Galili.

53 Diô mutyi jêshê a mibulikwa pê mbanh gwêi.

THANGÂKÂ 8.

1 Diô Jisu a mikiê-pê mbeka wu Baoliv.

2 Diô bia lënji divityiki shî a mibali nzha pê mbanh wumbi Anyambiê, diô botyi bëshê ba mishabilia pê yê thî; diô yê midi shî na dijeli bâ.

3 Dið Balēnji na Bafaraisi ba minzhī pē yē thī na mimiali ngwa mibiehibi na minthomi, dið mia bā ba mitēli yē pē tema nyabi,

4 Ba mikā yē na; Njeli, mimiali wā a biethibimē na minthomi.

5 Dið Mosēsi a mityinjili beshē pē minthali na; botyi ba ntyinh wi ba wushiki makāki; nji wē ja na?

6 Dið ba mikā nani, na ba jēlikwa yē na dibē na alo-mbi yi bā ba lubili yē. Nji Jisu a midalibi na dilēnde pē bishāpā, na vina *viēi*.

7 Dið mia bā ba mibatyi yē na mpikwa, dið a mibenia, na dikā bā na, Ye ngwa shi na bibe mbo bi, a bonjiki yē wusha dikāki.

8 Dið yē mibali dālibā na dilēndē pē bishāpā.

9 Dið bā ba mijoki, ba mikobi na minlema miabi, dið ba midushi nwoto, nwoto, tatyiliē pē batoli na dikiē pē bandēmbi; dið Jisu a milili yē dipa, bā na ngwami-miali pē tema.

10 Mia Jisu a mibenia a tyi mijē' pē na mutyi ngē ngwamimiali; dið yē mikā yē na; Mimiali wā, ba-kobishi bā ba thī vī? sha bē na mutyi ngwa kobishi gwē?

11 Dið yē mikā na; Sha bē na mutyi, Shanwamē. Jisu a mikā yē na; Do mē mē sha kobishi gwē; kiēkē, sha bali' pē na' kāmā bibe.

12 ¶ Dið Jisu a mibali lubila nabi na; Mē bithānh bi pēnzhe nyi; yē ngwa thēpiliē mē a tyi thēnhtha pē divityiki, nji a a bē na bithānh bi thakiki.

13 Nanikē Bafaraisi ba mikā yē na, Wē veshi pē mbō gwāyē; nvesha gwā wu shi mbombo.

14 Dið Jisu a mibulishi na dikā bā na; Mē gwa na veshi pē mbō gwamē, nvesha gwamē wu thī mbombo; nadiambilindī mē veka va mē miwuthē, na va mē kiē; nji be sha veka va mē wuka, do va mē thī kiē.

15 Be jēliē mbo milema miani mi thīyī; mē sha jēliē na mutyi.

16 Dið na mē jēlimē, njēlla gwamē wu thī mbombo; nadiambilindī mē shi mē dipa, nji beshē na Shan ngwa milomi mē.

17 Yi thî nji lénjamě pě minthali miani mětě na; nvesha wu botyi baba wu thî nge mbombo.

18 Mě nwoto ngwa veshě pě diambi diamě, diő Shanh ngwa milomi mě yě nji veshě pě mbő gwamě.

19 Diő ba mikâ yě na; Shanh a thî ví? Jisu a mibulishi bá na; Be sha veka mě do Shanwamě; na be ba veka mě, ka be veka nji' Shanwamě.

20 Jisu a milubili mabongwe ma pě alongwě yi mabâm mia yě mijeli pě mbanh wumbi Anyambiě. Diő tyi mibě na mutyi ngwa mibie' yě nadiambilindĩ digwěla diěi di tyi mibě di nzhimě.

21 Adukwa yiwakâ Jisu a mikâ bá na; Mě kiě mě, diő be ba a me toka, diő be ba gwa na bibe biani; va mě thî kiě be sha woli nzha tĩ.

22 Diő Baju ba mikâ na; A a joli nyuli nyěi mětě? Nadiambilindĩ a kâna; Va mě thî kiě be sha woli nzha.

23 Diő yě mikâ bá na; Be wumě pě shĩ nji mě wumě pě thobě; be ba thî ba pēnzhe nyi, mě shĩ ngwa penzhe nyi.

24 Nanikě mě kâ be na; be ba a gwa na bibe biani; nadiambilindĩ na be sha mēli na, mě thĩyĩ, wěna be gwimě na bibe biani.

25 Diő bá ba mikâ yě na; Wě nzha? Diő Jisu a mikâ bá na; Mě thî ngě mbo mě thî be thatha na diwu pě ditatyiki.

26 Mě thi na ma' malibuthě ma mě thaki pě mbő gwani na dijellě; nji yě ngwa milomi mě a thi mbo-mbo; diő ma' ma mě shikamě joka něi, mě bonhtha mō botyi ba pēnzhe nyi.

27 Ba tyi mive' na, a thî nabi lubila pě mbő wu Shanwě.

28 Diő Jisu a mikâ bá na; Na be petyimě Miana ngwa mutyi wěna be vemě na, mě thĩyĩ, diő mě sha kâmikâ n' alombi mēmětě, nji mbo Shanwa' a mijeli mě, nanikě mě lubila ma' ma.

29 Diő yě ngwa milomi mě a thi nji na mě; Shanh' a sha lika mě dipa, nadiambilindĩ mě kâmâ bilombi bi yě dínha mbainhmbainh.

30 A bě lubila mabongwě ma, balibuthě ba mibunli yě.

31 Diö Jisu a mikâ Baju batî bamibunli yê na; Na be jëmiliamê na njëlia gwamê, wëna be bëmê bajethi bamê mbo:

32 Diö be ba a veka ma'mambombo, diö ma'mambombo ma a be dishê bana ba nji.

33 ¶ Ba mibulishi yê na; Beshê bana bambi Abraam, diö beshê tyi mibê mishaka mi mutyi na peli; nji ndi wê kâ na; Be ba a bē bana ba nji.

34 Jisu a mibulishi bâ na; Mbombo mē kâ be na, mutyi jëshê ngwa kâmâ bibe, yê nshaka wu bibe.

35 Diö nshaka wu sha dika pē mbanh adukwa jëshê; miana a di adukwa jëshê.

36 Nanikê na miana a dishimê be bana ba nji, wëna be bëmê bana ba nji mētê.

37 Mē veka na be bana bambi Abraam; nji be naka mē jotha, nadiambilindî njëlia gwamê wu sha bē na nyinwa pē ba ba thî.

38 Mē luibila ma ma mē jëkamê na Shanwamê; diö be njikê be kâmâ ma ma be jëkamê na Shanwani.

39 Ba mibulishi na dikâ yê na; Shanwashi yê Abraam; Jisu a mikâ bâ na; Na be ba bëmê bana bambi Abraam, wëna be kânimê bishali bimbi Abraam.

40 Nji va be naka mē jotha, mutyi ngwa shikamê be thatha mambi ma mbombo ma mē mijoki na Anyambiê; Abraam a tyi mikâmi mbonâwu.

41 Be kâmâ bishali bi Shanwani. Diö bâ ba mikâ yê na; Beshê tyi mibialîê na mathalia; Beshê ba thî na Shanh nwoto, yê Anyambiê.

42 Diö Jisu a mikâ bâ na; na Anyambiê a bëmê Shanwani, wëna be dinhmê mē; nadiambilindî mē midushi pē Anyambiê thî na dinzha woni; diö mē tyi minzhî mēmētê, nji yê milomi mē.

43 Ndi be sha veka nthaka gwamê? nadiambilindî be sha woli' joli njelia gwamê.

44 Be ba thî ba Shanwani diabolo, diö mimbonzhi mi Shanwani be meli' miö kâmâ. A wu njothingwa-botyi nadiwu' pē dîtatyiki, yê do di pē ma mambombo; nadiambilindî ma' mambombo ma shi nêi. Mia yê lu-

bila bika pë, a lubila mbiei mëtë; nadiambilindî a thî ndioba, yë nji shanh' ngwa bikapë.

45 Nji nadiambilindî më lubila ngë mbombo, be sha mëli më.

46 Nzha pë be ba thî ngwa kobishakamë më na bibe? diô na më lubimë mbombo ndî be sha mëli më?

47 Yë ngwa thî mutyi mbi Anyambië, a joka mabongwë mambi Anyambië; nani kë be sha joka nadiambilindî be shi bambi Anyambië.

48 Baju ba mibulishi na dikâ yë na; Beshë sha jombia kâ na, wë Ngwasemeria wë thî nji na dimoni?

49 Jisu a mibulishi na; Më shi na dimoni, nji' më junh Shanwamë, diô be sha jungi më.

50 Më sha toka thakumi thamë; a thîyî ngwa toka na dijëlië.

51 Mbombo më kâ be na; na mutyi a talimë dibongwë diamë wëna a tyi jë' digwa nadikië adukwa jeshë.

52 Diô Baju ba mikâ yë na; Beshë vemë dë na, wë thî na dimoni. Abraam a gwimë bâ na bashâki; nji wë kâ na; Na mutyi a talimë dibongwë diamë a tyi kieka digwa na dikië adukwa jëshë.

53 Wë daka shanwashi Abraam, ngwa thî bo? Diô bashâki ba thî bo. Wë vityitha nyuli nyâ mëtë na?

54 Jisu a mibulishi na; Na më nënishimë nyuli nyamë mëtë wëna nënia gwamë wu shi n' alombi; Shanwamë yë nënishë më, ngwa be kâ na, yë Anyambië ngwashi.

55 Diô be sha veka yë: nji më veka yë; diô na më kâmë na, më sha veka yë, wëna më bëmë ndioba mbo begwë; nji më vemë yë më talië nji mabongwë mëli.

56 Abraam ngwashanwani a midoni jë' ashu jamë; diô yë mijë yô, yë didona nji di.

57 Diô Baju ba mikâ yë na, Wë na dibialië wë sha shilië mabom ma mimbu matani, diô wë mijë. Abraam?

58 Jisu a mikâ bâ na; Mbombo më kâ be na; mia tî Abraam a sha bë, më diya.

59 Diô bâ ba milali makâki na; ba wusha yë mâ;

nji Jisu a mishâthibi, diô yê midushi pê mbanh wu-mbi Anyambiê, na dinula pê tema nyabi; nanikê yê mikiêkê.

THANGÂKÂ 9.

1 Diô mia Jisu a minuka a mijê mutyi ngwa mibiali njimê.

2 Diô bajethi bëi ba mipi' yê na; Shanwashi, wâ, na shanwê na nyanwê nzha mikâmi bibe, mia yê bialiki njimê?

3 Jisu a mibulishi na; Ana wâ do shanwê na nyanwê ba mikâmi bibe; nji na bishali bimbi Anyambiê bi jênikwa nëi.

4 Mê kubiki bishali biêi bi ngwa milomi mê mia busha bi thî na ndanh, mpuma wu thî nzha, wu u bë do bë na mutyi ngwa woli kuba ashali.

5 Mia mê thî na pê pênzhe nyi, mê bithânh bi pênzhe nyi.

6 A mibonhthi mabongwê ma, diô yê mivambi mathânzhî pê shî na dipula bishâpâ bitêki na mathânzhî, diô yê mijâli bishâpâ bitî pê mishi ma ngwanjimê, na dikâ yê na:

7 Kiê joba' pê atâ' yi Siloam, (dî thî na nzyilia na bilomika:) diô yê mikiê na dijobitha, diô yê mibulia a a nzha jênê.

8 Bâ ba wu wâ, na bâ ba mijê yê a bë njimê, ba mikâ na, Ngwa beta di shî na dibêmba ana yê wâ?

9 Bawâ ba mikâ na; Yênê; bawâ nji' na; A thî mbo yê; yêmêtê mikâ na: Mê yêni.

10 Diô bâ ba mikâ yê na; Mishi mâ ma bangwa na?

11 Diô yê mibulishi na dikâ na; Mutyi ngwa thebi na Jisu a mipuli bishâpâ bitêki, na dijâli mê biô pê mishi, diô yê mikâ mê na; kiê joba' pê atâ' yi Siloam, diô mê mikiê jobitha, diô mê jêkamê njikê.

12 Diô bâ ba mikâ yê na; A thî vî? Diô yê mikâ na; mê sha veka.

13 Ba mindeshi yê ngwa wu njimê pê Bafaraisi ba thî.

14 Diô ashu yitî yi wu busha bi, Shânâ mia Jisu a mipuli bishâpâ bitêkê na dibanhfâ yê mishi mêi.

15 Diô Bafaraisi ba mipi' nji yê na; mishi mâ ma

mibangwa.na? A mikâ bâ na; A mikeshi bishâpâ bitêkê pê mishi mamê, diô mē mijobithi, diô mē jêkamê njikê.

16 Nanikê Bafaraisi bawa' ba mikâ na; Mutyi wâ a sha wu pê Anyambiê thî, nadiambilindî a sha tali busha bi shânâ; bawa' ba mikâ na; Mutyi mbe a woliki kâma bimamia mbo bi na? Diô ba mibomilia mapende pê diambi diêi.

17 Diô bâ ba mibali kâ ngwanjimê na; Wê ja na pê mbô gwei, pê diambi di yê lâlîshi wê mishi? A mikâ na; A thî nshaki.

18 Nji Baju ba tyi mimêli pê diambi diêi na, a wu njimê, diô mishi mēi ma milâlîê vêngê na ba thebimê shanh' bâ na nyanwê ngwa mishi mēi ma milâlîê.

19 Diô bâ ba mipi' bâ na; Miana ngwani wâ ngwa be ka na a mibiali njimê? Diô a jēmê dē nandî?

20 Diô shanh' na nyanwê ba mikâ bâ na; Beshê ba veka na, miana ngwashi wâ, beshê ba veka nji na, a mibiali njimê.

21 Nji mbo yê jêkamê va, beshê sha veka; na ngwa lâlîshakamê yê mishi beshê sha veka; a mbiê mutyi mbathê; pika' yê, yēmētê kē lubila.

22 Shanh na nyanwê ba milubili mabongwê ma, nadiambilindî ba minyēnh Baju; nalikana Baju ba mibê ba latyimê ashoka na; na mutyi a mēmimê na yê Kraîs; wēna a thokwamê pê sunagogi.

23 Nanikê shanh na nyanwê ba mikâ na; A thî mutyi mbathê, pika' yê.

24 Diô bâ ba mibali theba mutyi ngwa wu njimê na dikâ yê na; Paka' Anyambiê; beshê vemê na mutyi wâ a thî mbe.

25 A mibulîshi na dikâ' na; Na a thî mbê, mē sha veka; mē vemê alombi yiwoto, na, mē wu njimê, nji mē jēmê dē kiava.

26 Diô bâ ba mibali yê kâ na; A misha wê ndî? A milâlîshi wê mishi mâyê na?

27 A mibulîshi bâ na; Mē shimê be thatha, diô be sha jolîkwê; ndi be naka bali yô joka? Be naka bē bajethi bēi njikê?

28 Diô bâ ba milënh yë na dikâ na; Wë njethi ngwëi, nji beshë bajethi bambi Mosësi.

29 Beshë ba veka na, Anyambië a miluba na Mosësi; nji alombi mutyi yi beshë sha veka va yë wuka.

30 Diô ngwanjimë a mibulishi na dikâ bâ na; Sha, atë alombi yimamia yi na; be sha veka va yë wuka; nji a lalishimë më mishi.

31 Diô beshë veka na; Anyambië a sha joli babe; nji na mutyi a bëmë njunh ngwambi Anyambië na dikâmâ ndingwa gwëi, yë ngwa yë jolië.

32 Pënzhe nyi na ditatyilië, yi sha jokwa na, mutyi a lalishimë mishi ma mutyi ngwa mibiali njimë.

33 Na mutyi wâ a a bë do wu pë Anyambië thî a sha kâmâ n' alombi.

34 Diô bâ ba mibulishi na dikâ yë na; Wë mibiali na bibe nantyuthë diô wë jeli beshë? Diô ba midushi yë pë nshënh.

35 Diô Jisu a mijo na, ba midushi yë pë nshënh, nji mia a mijë yë a mikâ yë na; Wë bunli Miana mbi Anyambië?

36 A mibulishi na dikâ na; Yë nzha, na më bunli yë, Shanwamë?

37 Diô Jisu a mikâ yë na; Wë jëmë yë, yë nji yë ngwa thî âyë lubila.

38 Diô yë mikâ na; Shanwamë më bunlimë; diô yë mingonjibi pë yë thî na dijunh yë.

39 Diô Jisu a mikâ na; Më nzhimë pë pënzhe nyi pë diambi di njëlia na, bâ ba sha jëké, ba jëké, na bâ ba jenë, ba bë banjimë.

40 Diô bâ ba Bafaraisi ba wu nëi ba mijo' mabongwë ma, diô bâ ba mikâ yë na; Beshë thî nji banjimë?

41 Jisu a mikâ bâ na; Na bë ba a bë banjimë ka be shi na bibe; nji be kâ va na; Beshë ba jëmë; nanikë bibe biani bi dikamë.

THANGÂKÂ 10.

1 Mbombo më kâ be na; Yë ngwa Sha nyiŋa' pë dia-sha di mbanh wu bindâmâki, nji yë dibeta mbô wakâ, yë njibi na njanzhi.

2 Nji ngwa nyinhtha pë diasha yë ntali ngwa bindâmâki.

3 Ngwa vënhli diasha a dibitha yë diasha; diô bindâmâ' bi joka dioi diei; a theba nji bindâmâ bieî na mina mabi, na didushi biô pë nshënh.

4 Diô na a dushimë bindâmâ' bieî, a kië pë boshë bia-bi; diô bindâmâ' bi thëpilië yë, nadiambilindî bi veka dioi diei.

5 Nji bi tyi thëpili mutyi nwâkâ, nji bi i yë nyënh na nvilë; nadiambilindî bi sha veka moi ma botyi bawâkâ.

6 Jisu a mikanithi bâ ngana nyi; nji ba tyi mive' ma' matî ma yë milubili bâ.

7 Diô Jisu a mibali kâ bâ na; Mbombo më kâ be na, më diasha di bindâmâki.

8 Bâ beshë ba mibonji nzha na më, bâ bajibi na baja-nzhi; nji bindâmâ' bi tyi mijoli bâ.

9 Më diasha; na mutyi a nyiimë pë më thî wëna a kimë; diô yë kë nyinhthi na didusha, diô yë ë jë bidia.

10 Ngwanjibi a sha nzha alombi yiwâkâ ngë dijiba na dijotha, na dishilië; më nzhi na ba bë na thakiki, na ba buliki nji na thô bë.

11 Më ntali ngwa bindâmâ ngwambënh; ntali ngwa bindâmâ ngwambënh a ni' thaki' thëi pë diambi di bindâmâki.

12 Nji ngwankubi, yë do bë ntali ngwa bindâmâki, ngwa shi nji' mëtë mbi bindâmâki, a jë nzhë a bë nzha, diô yë lika bindâmâki na dinyënh; diô nzhë bie' biô na dîvanjaka bindâmâki.

13 Nkubi a nyënh, nadiambilindî a thî nkubi a shi nji na mbambi na bindâmâki.

14 Më ntali ngwa bindâmâki ngwambënh; më veka nji bindâmâ' biamë, diô më vekwamë na mbiamë.

15 Mbo Shaqwë a veka më, nanikë nji më veka Sha-qwe; diô më ni' thaki' thamë pë diambi di bindâmâki.

16 Diô më thî na bindâmâ' biwâ' bi shi bi ndainh wu; më ndeshiki nji' biô bi i joka dioi diamë; diô wu u bë ndianh wuoto na ngwantali nji' nwoto.

17 Pë diambi di diô Shaqwamë a dinha më, nadia-

mbilindĩ mě ni' thaki' thamě, diő mě ẽ bali nji' thő nánh.

18 Shi na mutyi ngwa a mě thő nánh; nji mě ni' thő mēmětě; Mě thĩ na nguldi nya dinĩ' thő, diő mě thĩ na nguldi nya dibali thő nánh. Dibongwě di mě nánh mě diő pě Shanwamě thĩ.

19 Diő Baju ba mibali boma mapendě pě diambi di ma' ma.

20 Diő bawá' balibuthě ba miká na; A thĩ na dimoni, a kwĩmě nji' miěnh yě; ndĩ be joli' yě?

21 Bawá' ba miká na; Mabongwě ma ma shi mabongwě ma mutyi ngwa thĩ na dimoni. Dimoni di woliki lálishě mishi ma ba njimě?

22 Diő dibe' di mbetya wu mbanh wumbi Anyambiě di wu pě Jiruselem, yi wu nji' adukwa yi divěbě.

23 Diő Jisu a mikāmbiká pě mbanh wumbi Anyambiě pě nshinhtha wumbi Solomōn.

24 Diő Baju ba minzhĩ pě yě thĩ baata, na diká yě na; Abembi yitinzha yi wě na dibomishě beshě mapendě? Na wě Kraiś mětě, kwasha' beshě mbo.

25 Diő Jisu a mibulishi bá na; Mě shimě be bonhtha, diő be sha mēlikwě; bishali bi mě kāmā na dina di Shanwamě bi veshi pě diambi diamě.

26 Nyi be sha mēlikwě, nadiambilindĩ be shi bindāmá' biamě; mbo mě kākamě begwě, na;

27 Bindāmá' biamě bi joka dioi diamě, diő mě veka biő; bi thěpili nji' mě,

28 Diő mě vě biő thaki' tha adukwa jěshě, diő bi tyi mashitha na dikiě pě adukwa jěshě; tyi bě na mutyi ngwa a mě biő thambitha pě mbő gwamě.

29 Shanwamě, ngwa mivě mě biő, a thĩ nēn nulami na botyi běshě; diő shi na mutyi ngwa woliki biő thambitha pě mbő wu Shanwamě.

30 Beshe na Shanwamě beshě thĩ nwoto.

31 Diő Baju ba mibali lálá makáki, na, ba wusha yě mő.

32 Jisu a mibulishi bá na, Mě lebilimě be bishali bi-běnh bilibuthě na diwu' pě Shanwamě thĩ; pě ashali yiti yinzha yi be wusha mě makáki?

33 Baju ba mibulishi yě na; Pě diambi di ashali yiběnh beshě sha wushi wě makâki, nji pě diambi di ntâkwa wumbi Anyambiě, nadiambilindĩ wě bě nji mutyi, wě sheikwa na Anyambiě.

34 Jisu a mibulishi bâ na, Yi shi lěnjam pě minthali miani na, mě mikâ na, be ba thĩ binyambiě?

35 Na a mithebi bâ binyambiě ba bibongwě dimbi Anyambiě di minzhĩ pě bâ ba thĩ, (diõ nlěnja wu sha woli wosha;)

36 Yě ngwa Shanwě a mikithishě na diloma pě pěnzhe nyi, be kâ yě na; Wě tâthâ Anyambiě nadĩambi-lindĩ mě kâmiě na; Mě Miana mbi Anyambiě?

37 Na mě sha kâmikâ bishali bi Shanwamě, sha měliaka' pě mě;

38 Nji na mě kâmimě, be do mě mēliě, mēliaka' bishali; na be vekĩ na dimēliě na, Shanwě a thĩ na mě, mě nji' nēi.

39 Nanikě bâ ba mibali yě toka bietha; nji yě mithokwa bâ pě mbõ gwabi;

40 Na dibali kiě pě biatyĩ bi Jordan, pě womba va Jõn a mibonji baptaiza; diõ yě midĩ tĩ.

41 Diõ balibuthě ba minzhĩ pě yě thĩ; diõ bâ ba mikâ na; Jõn a tyi mikâmi n' alombi yimamia; nji ma' mēshě ma Jõn a mibonhthĩ pě diambi di mutyi wâ ma thĩ mbo.

42 Diõ balibuthě ba mibunli yě tĩ.

THANGÂKÂ 11.

1 Mutyi a mitatyika ngwa bieta thebiě na, Lazarus ngwa Běthani, akoldi yimbi Meri, bâ na manyanwě Marta.

2 Yě Meri tĩ ngwa mijali Jisũ jâmbâ, na dipimbitha mako' mēi na shoi nyēi, ngwa ndomi Lazarus a bieta tata.

3 Diõ bakali bēi ba mikěshi nthebili pě yě thĩ na, Shanwashĩ, sha', ngwa wě dinha a thĩ tata.

4 Mia Jisu a mijo' nani, a mikâ na; Ntatyiki wi wu shi wu digwa, nji pě diambi di nēnia wumbi Anyambiě na, Miana mbi Anyambiě a nēniki na gwõ.

5 Dið Jisu a midinga Marta, bá na manyawě, na Lazarus.

6 Nanikě mia yě mijo' na a thĩ tata, a mitha' na' tĩ mashu maba pě wombá va yě wu na peli.

7 Pisha tĩ dið yě miká bajethi bėi na; Mbaliaka, kiě pě Judia.

8 Dið bajethi ba miká yě na; Shanwashi, Baju ba kamě wě wusha maká' kia, dið wě bali nji' tĩ kiě?

9 Jisu a mibulishi na; Ndanh na ntyuthě nyi shi diom di magwěla na magwěla maba? Na mutyi thěnhtha na ndanh, a sha duma' dibaki, nadiambi-lindĩ a jě' bithanh bi pėnzhe nyi.

10 Nji na mutyi thěnhtha na mpuma, a dumitha dibaki, nadiambilindĩ bithanh bi shi nėi.

11 A miká ma' ma, dið pisha tĩ a miká bá na; Jombi ana Lazarus a thĩ vithě; nji mě kiěmě na mě jemi' yě.

12 Dið bajethi bėi ba miká na; Shanwashi, na a thĩ vithě wěna a kimě.

13 Nji Jisu a milubili pě diambi di digwa diěi; nji bá ba milanhli na, a milubili pě diambi di njalia wu vithě.

14 Dið Jisu a mikwashithi bá na; Lazarus a gwĩmě.

15 Dið mě donimě pě diambi diani na, mě tyi wu tĩ, na, be mėlikwě; nji ngiěka' pě yě thĩ.

16 Dið Tėmasi, ngwa bieta thebiě na, Dėdimės a miká bajethi bawá' na; Ngieka' bena bėshě, bena bėshě ba a gwa nėi.

17 Mia Jisu a mipami, a mikabi yě a mbie na ditha' shanh mashu manai.

18 Dið Bėthani yi wu kuna na Jiruselėm na dikie' diwoto.

19 Dið Baju balibuthě ba mibě ba nzhĩmě pě Marta na Meri ba thĩ; nzha bá jibitha pě diambi di ndomi abi *ngwa gwaka*.

20 Dið mia Marta a migo' na, Jisu a thĩ nzha, a mikiě nėi bomita; nji Meri a wu ngě na' diya pě mbanh.

21 Dið Marta a miká Jisu na; Shanwamě, na wě ă bě va ka ndomi ashi a sha gwa.

22 Nji mě veka dě na, bilombi biěshě bi wě pika Anyambiě a wě bið vě.

23 Diō Jisu a mikā yē na; Yā ndomī kē ē jomia.

24 Marta a mikā yē na; Mē veka na, a a jomia njomia wu ashu yi madimilia.

25 Jisu a mikā yē na; Mē njomia na thakiki. Ngwa bunli mē, a gwana gwa, a a diya.

26 Diō mutyi jēshē ngwa thī diya na na dibunli mē, a tyi gwa na dikiē adukwa jēshē. Wē mēlimē dibo-ngwē dī?

27 Diō yē mikā yē na; Inh, Shanwamē; mē mēlimē nā, wē Kraīs, Miana mbi Anyambiē, ngwa thī nzha pē pēnzhe nyi.

28 Diō mia yē mishi lubila ma' ma, a mikiē na dithe-ba Meri, ngwamanyanwē dishāthā na; Njeli a nzhi-mē, a thī wē theba.

29 Diō mia yē mijoki, a mitē tēbē na dinzha pē yē thī.

30 Nji Jisu a tyi mibē a pamimē pē mbokē; nji a wu pē womba va Marta a mibomita nēi.

31 Diō Bajū ba wu nēi pē mbanh, na dingānhthā yē, mia bā ba mijē' Meri a tēkē tēbē na didusha, ba mithē-pili yē na; ka a thī kiē pē shānh, kiē the' tī.

32 Diō mia Meri a minzhī pē va Jisu a wuthē, na dijē' yē, a mingonjibi pē mako' mēi, na dikā yē na; Sha-
ngwamē, na wē ē bē va, ka ndomī amē a sha gwa.

33 Nanikē mia Jisu a mijē' yē a bē thetha, na Bajū ba minzhī nēi njikē ba bē thetha, a mibē na ngātā nyanēn pē nlema, na dijē' njuki.

34 Diō a mikā na; Be shāli yē vī? Ba mikā yē na; Shanwashi, nzha jēkē.

35 Jisu a mithethi.

36 Diō Bajū ba mikā na; Shanga mbo yē midinga yē!

37 Diō bawā' ba mikā na; Wā ngwa milālishi mishi ma ngwanjimē, a tyi wu na nguldi nya dipepa mutyi wā na, a sha gwīki?

38 Diō Jisu a mibali bē na ngātā nyanēn, diō yē minzhī pē shānh. Nyī wu buli, diō dikā' di minika pē biō.

39 Jisu a mikā na; Thokaka' dikaki. Marta ngwa-kali mbi ngwa gwaka a mikā yē na; Shanwamē, shoka

nyi a numbimě; nadiambilindĩ a mble na digwa mashu menai.

40 Jisu a miká yě na; Mě sha ká wě na, na wě mēli-mě wēna wě jēmě nguldi nyambi Anyambiě?

41 Diō bá ba mithothi dikáki pě va ngwakiēnh a minikani. Diō Jisu a mibenithi mishi mēl, na diká na; Dibátá, Shanwamě, nadiambilindĩ wě mijoli mē.

42 Diō mē veka nji' na wě joli mē adukwa jěshě; nji pě diambi di botyi ba tētha ba mē lubimě, na be mēli na wě milomi mē.

43 Mia yě milubili ma' ma a milānh na diol dinēn na; Lazarus, dushika woni.

44 Diō ngwa ngwaka midushi; maka' na mabō diplam na mindamba; diō boshi biēl bi wu diplam na avēlēshě. Jisu a miká bá na; Tyinaká' yě, a thē-nhthakani.

45 Diō dibutha di Bajū, di minzhĩ pě Meri thĩ, na dijě' mambi ma Jisu a mikāmi, ba mibunli yě.

46 Nji bawá' ba mikiě pě Bafaraisi ba thĩ, na dithatha bá bilombi bi Jisu a mikāmi.

47 Diō baminisě banēn na Bafaraisi ba mishābillia nwābi na diká na; Bena thĩ sha na? nadiambilindĩ mutyi wā a kāmā bimamia bilibuthě.

48 Na bena mēlimě na a bēki, wēna botyi bēshě ba bunlimě yě; diō Baroman ba a nzha na dishiliě bena womba na divala.

49 Nji nwātá pě bá ba thĩ ngwa thebiě na, Kalefasi ngwa wu minisě ngwanēn mbu wutĩ, a miká bá na; Be sha veka n'alombi,

50 Dō lanhli na, yi thĩ yibēnh pě bena ba thĩ na, mutyi nwoto a gwĩ' pě ashēnh yi botyi, diō divala na ntyuthě do shithě.

51 Nji a tyi mibonhthĩ dibongwě di yēmětě, nji a wu minisě ngwanēn mbu wutĩ, diō yě mishā' na, Jisu a a gwa pě ashēnh yi divala dinādi;

52 Nji ana pě ashēnh yi divala dinādi dipa, nji na, a shābiliaka' pě yiwoto bana bambi Anyambiě ba thĩ vanjika vanjika.

53 Nanikê na diwu' ashu yitî ba mikiê ashoka bikiê na bikiêkê mbo bâ ba jo' yê.

54 Nanikê Jisu a tyi mithênhtha pê na' na bitemi pê Baju ba thî; nji a mithokwa tî pê pênzhe nya thî kuna na thakombi, pê akoldi yi thebiê na, Ifraim, tî bâ na bajethi bêî ba midiyani.

55 Diô dibe' di nulia di Baju di mibê di mbie kuna; diô balibuthê ba miwu pê pênzhe na dibeta pê Jiruselem mia dibe di sha bê, na ba koshî' manyuli mabi.

56 Diô ba mito' Jisu, diô bâ na bâ ba miluba' pê mbanh wumbi Anyambiê tēbitēbi na; Be jê' na, a tyi nzha pê dibeki?

57 Diô baminisê banên na Bafaraisi ba mibê ba shimê bomili botyi na; na mutyi a vemê va yê thîyî, a thakiki, na ba bie' yê.

THANGÂKÂ 12.

1 Mia mâ ma mibê ma likamê mashu matani na yiwoto wêna dibe' di nulia di bêmê, Jisu a minzhî pê Bêtani, va Lazarûs ngwa migwî a midiani ngwa yê mijomithi.

2 Diô ba mithambili yê bidia tî, diô Marta a mivenhli atabili; nji Lazarûs a wu nwâkâ ngwa bâ nêi ba midiya pê atabili.

3 Diô Meri a minânh digwêla di jâmbâ yi narda yi wu na dishombi dideli, diô yê mijâli yô pê mako' mambi Jisu na dipimbitha mako' mēi na shoi nyêi; diô mbanh wu milonji na anumba yi jâmbâ.

4 Diô nwoto pê bajethi bêî, Judas Aiskariot, mbi Saimon, ngwa mibê na a yê bieshê, a mikâ na;

5 Ndî jâmbâ yi yi sha shombiba na minkama mi bafura miba, na divebiê bamimbubi?

6 A tyi mikâ mbotyi nadiambilindî a wu na bamimbubi na mbambi; nji nadikâna a wu njibi, yê nji wu na mianzhê na dijiba bilombi bi bâ ba mitabiki tî.

7 Diô Jisu a mikâ na; Pata' yēni, a talimê yô pê ashu yi nshâthibia gwamê.

8 Nadiambilindî bamimbubi be ba thî nabi mbainhmbainh, nji bena shi mbainhmbainh.

9 Diö Baju balibuthë ba mive' na a thî tî; diö ba minzhî, ana pë diambi dimbi Jisu dipa, nji na ba jë' Lazarüs, ngwa yë mijomithi.

10 Nji baminisë banën ba mibonji ashoka na, ba jo' nji' Lazarüs.

11 Nadiambillilindî Baju balibuthë ba mikië bunli Jisu na diambi diëi.

12 Bia lënji botyi balibuthë ba minzhî pë dibeki, mia bâ ba mijo' na Jisu a thî nzha pë Jiruselëm,

13 Ba minânh bibombi bi binjiki na didusha kië bomita nëi; diö ba milânh na; Hozana; dibâtâ di bë' pë Abotyi yi Israel, ngwa thî nzha pë dina dimbi Anyambië.

14 Diö mia Jisu a mijë' buru ngwashalië, a mijebi yë, mbo yö yi thî lënjam na;

15 Sha nyëngi, miana ngwamiali ngwa Sion; sha', abotyi jâ yi thî nzha, betam pë miana ngwa buru.

16 Diö bajethi bëi ba tyi mijombia veka ma' ma pë ditatyiki; nji mia Jisu a mibetyi pë thobë diö bâ ba mishimisha na, ma' ma ma thî lënjam pë mbö gwëi, diö bâ ba misha nji' yë ma' ma.

17 Diö botyi ba wu nëi, ba mithaka mbo yë mithebi Lazarüs na diwutha pë shânh, na dijomitha yë.

18 Pë diambi di diö botyi ba mibomita nëi, nadiambi-lindî ba mijo' na, a mikâmi mamia wu.

19 Diö Bafaraisi ba mikâ bâ na bâ na; Be jëmë mbo be sha kâma n'alombi? Sha', botyi bëshë ba thî yë thëpilië.

20 Diö Bagriki ba wu pë nshamba ngwabi wu mibë-tyi nzha junh pë dibe' di;

21 Diö bâ ba minzhî pë Filîp thî ngwa Betsaida yi Galili, na dipika yë na; Sharwashi, bëshë naka jë' Jisu.

22 Filîp a minzhî na dithatha Andru; diö Andru bâ na Filîp ba mithathi Jisu.

23 Diö Jisu a mibulishi bâ na; Digwëla di nzhimë di Miana ngwa mutyi a nëniki.

24 Mbombo më kâ be na; na thambashi tha mpotyi tha sha kwa pë bishâpâ na digwa, wëna tha dimë thö dipa; nji na tha gwimë wëna tha jumimë balibuthë.

25 Yē ngwa dinha thaki' thēi a a thō kutyltha; diō yē ngwa bena thaki' thēi pē pēnzhe nyi, a a thō tali pē thaki' tha adukwa jēshē.

26 Na mutyi a kubimē mē ashali a thēpili' mē; diō va mē thīyī, tī njikē nkubi ngwamē kē ē bē; diō na mutyi a kubimē mē ashali wēna Shanwamē a junhmē yē.

27 Va nlema gwamē wu jē' njuki; nji mē kā na? Shanwamē kishi' mē pē digwēla di? nji pē diambi di, diō mē nzhakamē pē digwēla di.

28 Shanwamē, nēnishi' dina diāyē. Diō diōi di minzhī na diwu' pē thobē na; Mē minēnishi diō, mē ē nji diō bali nēnishē.

29 Diō botyi ba wu tī tēbitēbi na dijoka, ba mikā na; Ngali. Bawā' ba mikā na; Ngwanlomili a thī nēi lubila.

30 Jisu a mibulishi na dikā na; diōi di di sha nzha pē diambi diamē, nji pē diambi diani.

31 Njēlia wu pēnzhe nyi wu thī va; va ngwa-botyi yi pēnzhe nyi a a kutylba.

32 Diō mē na mē tombiamē na diwu' pē shī, wēna mē dambimē botyi beshē pē mē thī.

33 A milubili dibongwē di pē diveshē ntyinh wu ngwebia wu yē ē gwa.

34 Diō botyi ba mibulishi yē na; Beshē ba jomē pē minthali na, Kraisa a a di adukwa jēshē; diō ndī wē kā na; Miana ngwa mutyi a tombikwani? Miana ngwa mutyi tī yē nzha?

35 Jisu a mikā bā na; Via adukwa yishali bithānh mētē bi thī na' nani; Veka' thēnhtha mia be ba thī na bithānh bitī, divityiki di shanh pē be bietha; nadia-mbilindī yē ngwa thēnhtha pē divityiki a sha veka va yē kiē.

36 Mia be ba thī na bithānh, bunliaka' bithānh, na be ba bē' bana ba bithānh, Jisu a mibonhthi mabongwē ma; diō yē mikiē na dishathibā.

37 Nji a gwana shili kāmā bimamia binēn bi pē maboshē mabi, ba tyi mibunli yē.

38 Diō dibongwē dimbi Aisala ngwanshaki di minzhī mbombo, di yē mikā na; Shanwamē, azha mimēli

nthaka gwashi? Diö nguldi nyambi Anyambië nyi mijënia pë nzha thî?

39 Nanikë bâ ba tyi miwoli mëlië, nadiambilindî Aisaia a mikâ womba wakâ na;

40 A midibi bâ mishi, na didelishë bâ minlema; ba jë' pë jë' na mishi, na diveka na minlema, na divitya, kâ më kishimë bâ.

41 Aisaia a mibonhthi mabongwë ma, mia yë mijë' nënia gwëi; na dilubila pë diambi diëi.

42 Nji dibutha di binami diwakâ di mimëli yë; nji pë diambi di Bafaraisi ba tyi mimëmi yë; nadikâna ba jë' pë bâ thotha pë sunagogi.

43 Nadiambilindî ba midinga apa' yi botyi dakami na apa' yimbi Anyambië.

44 Diö Jisu a milubili thobë na dikâ na; Yë ngwa bunli më, a sha bunli më, nji yë ngwa milomi më;

45 Diö yë ngwa jë' më a jë' yë ngwa milomi më.

46 Më minzhî bithanh pë pënzhe nyi, na mutyi jëshë ngwa bunli më a tyi di pë divityiki.

47 Diö na mutyi a jomë mabongwë mamë, yë do më mëlië, më sha jëli yë; nadiambilindî më tyi minzhî pë dijëli botyi, nji pë dikishë botyi.

48 Yë ngwa kuta më, yë do nji' nanh mabongwë mamë, a thî na njëli ngwa a yë jëlië; dibongwë di më mibonhthî, diö di i yë jëlië pë ashu yi madimilia.

49 Nadikâna më tyi mibonhthi mëmëtë; nji Shanh ngwa milomi më, yëmëtë mithathi më mbo më ë lubila, na mbo më ë bonhtha.

50 Diö më veka na, nthakwa gwëi wö thaki' tha adukwa jëshë; nanikë ma' ma Shanh a mikâ më mö ma më lubila.

THANGÂKÂ 13.

1 Diö mia tî dibe' di nulla di sha bë, mia Jisu a mive' na digwëla diëi di mibë na di nzhimë, na a a thokwa pë pënzhe nyi, na dikië pë Shanh thî, a midinga mbëi mëte, a midinh nji' bâ na dikië pë thandângâ.

2 Diö bidia bi mibë kokami, (Setan a mibë a tabimë pë nlema wumbi Judas Aiskariot, miana mbi Saimon, na a bieshi' yë.)

3 Jisu a mive' na Shanh a mivě bilombi biěshě pě mbō gwěi, diō yě mive' nji' na a miwu' pě Anyambiě thī, tī nji yě thī kiě ;

4 Diō yě mitěbi na diwu' pě bidia, na dithotha bangai bēi; diō yě minanh atoli na dityinhli yō pě diboka diēi.

5 Pisha tī diō yě mishobi madiba pě ntyěngě, na dita-tyili jobitha mako' ma bajethi, na dipimbitha mō n' atoli yi yě wu yō tyinhliě.

6 Diō yě minzhī pě Saimon Pitēr thī, diō yě mikā yě na; Shanwamě, wě ē jobitha mako' mame?

7 Jisu a mibulishi na dikā yě na; Yi mē thī va kāmā wě sha veka; nji wě ē veka pě boshě.

8 Pitēr a mikā yě na; Wě tyi majobitha mako' mamě na dikiě adukwa jěshě Jisu a mibulishi na dikā yě na; Na me sha jobitha wě, wěna wě shi jombi na mē.

9 Diō Saimon Pitēr a mikā yě na; Shanwamě, ana mako' mamě dipa; nji mabō mamě, na thangākā thamě.

10 Jisu a mibulishi yě na; Yě ngwa thī jobi, a shi na mbambi věngě na a jobi' mako' mēi, nji a thī nyuli nyěshě pu; diō be thī pu; nji ana be bēshě.

11 Nadiambilindī a mive' ngwa a yě biěshě; nanikě yě mikā na; Be shī pu bēshě.

12 Nanikě mia yě mishi jobitha mako' mabi, na dinanh bangāyě, a mibali di shī na dikā bā na; Be vemě mbo mē kāmikamě begwě?

13 Be theba mē na; Njeli, na Shanwě; diō be veka tyuba, nadiambilindī nani mē thīyī.

14 Nanikě na mē, Shanwani na Njeli, mē jobimě mako' mani, be nji' jobiliaka' mako' mani be na bewě.

15 Nadiambilindī mē jelimě bewě, na, kāmika' mbo mē shikamě be kāmā.

16 Mbombo mē kā be na; Miana a shī dakami na shanjwě; do ngwanlomili nulami na ngwa milomi yě.

17 Na be vemě ma' ma, dibāta di thi nani, na be kāmimě mō.

18 Mē sha luba' be bēshě; mē vemě bā ba mē tābi-mě; *nji ma' ma ma thīyī*, diō minlēja mi thī mbombo na; Yě ngwa dia mpěmba na mē a tombimě dityili diēi pě mē thī.

19 Mě bomilia be dibongwě di va, na mia diō di i bē, be ba a veka na, mē thīyī.

20 Mbombo mē ká be na, Yě ngwa nānh ngwa mē loma, a nānh mē; diō yě ngwa nānh mē, a nānh yě ngwa milomi mē.

21 Diō mia Jisu a miká ma' ma a mijē' njuki pē nlema gwēi, diō yě miveshi na diká na; Mbombo mē ká be na, nwoto pē be ba thī a a mē bieshē.

22 Diō bajethi ba mishanhlia bá na bá, na dimamitha ngwa yě mikáká.

23 Diō njethi nwoto, ngwa Jisu a midinga, a mijēka pē tothi nyambi Jisu.

24 Diō Saimon Pitēr a minyēli yě na, a piki yě ngwa yě káthá.

25 Diō yě ngwa mijēka pē tothi nyambi Jisu, a miká yě na; Sharwamē, ye nzha?

26 Diō Jisu a mibulishi na; Ngwa mē ē tombili apēshi yi mē ē duba pē miēmbē, yě yē. Diō mia yě midubi apēshi, a mitombili yō Judas Aiskariot, *miana* mbi Saimon.

27 Diō pisha nya yě *mikashi* apēshi, Setan a minyinhthi pē yě thī; diō Jisu a miká yě na; Yi wē ē kámá, wolishi yō kámá.

28 Diō tyi mibē na mutyi ngwa midī pē atabili ngwa mive' mbo yě miká yě.

29 Nji bawá' ba milanhli na, nadiambilindī Judas a bieta vambila mianzhē, ka Jisu a miká yě na; A shombiki bilombi bi bá ba minaki pē dibeki, do na a vē' bamimbubi alombi.

30 Diō mia yě mikashi apēshi, a mitē 'dusha, diō busha bi wu mpuma.

31 Diō mia yě midushi Jisu a miká na; Va Miana ngwa mutyi a nēnimē, diō Anyambiē nji' a nēnimē nēi.

32 Na Anyambiē a nēnimē nēi, wēna Anyambiē a a yě nēnishē na yēmētē, diō a a yě tēkē nēnishē.

33 Bana bamē, vi' adukwa yikwē mē thī na' nani; be ba a mē toka, diō mbo mē miká Baju na; Va mē thī kiē, be sha woli nzha; nani kē nji' mē ká bewē.

34 Nthali wukia wu më vëkamë bewë na; Dinhli-aka' be na bewë; mbo më midinga bewë, na, dinhli-aka' be na bewë.

35 Pë diambi di diô di botyi bëshë ba a vëka na, be bajethi bamë, na be dinhliamë be na bewë.

36 Salmon Pitër a mikâ yë na; Shaṇwamë, wë thî kië vi? Jisu a mibulishi yë na; Va më thî kië va, wë sha woli më thëpilië; nji wë ë më thëpili pë boshë.

37 Diô Pitër a mibulishi yë na; Shaṇwamë, ndi më sha woli wë thëpili kia na? Më ë ni' thaki' thamë pë diambi diâ'.

38 Diô Jisu a mibulishi yë na; Wë ë ni' thaki' thâyë pë diambi diamë? Mbombo më kâ wë na, kuba a tyi lân, vëngë na wë shashimë më makanh malali.

THANGÂKÂ 14.

1 Sha jënishaka' pë minlema miani njuki; bunliaka' Anyambië, bunliaka' nji më.

2 Pë mbanh wu Shaṇwamë bidiya bilibuthë bi thî tî; na shi nani, ka më bonimë bewë; më kiëmë be koshi womba.

3 Diô na më kiëmë na dikoshi be womba, wëna më balimë be nzha nânë pë më thî; na va më thîyî, ti be ba a bë.

4 Na va më thî kië be vëka, be vëka nji' nzhetha.

5 Tômas a mikâ yë na; Shaṇwashi, beshë sha vëka va wë thî kië; diô beshë ba a vëka nzhetha na?

6 Jisu a mikâ yë na; Më nzhetha, na mbombo, na thakiki; shi na mutyi ngwa nzha pë Shaṇwamë thî ngë na më.

7 Na be ba a bë be vëka më, ka be vëka nji' Shaṇwamë; diô na diwu' va be vëka yë, be jëmë nji yëni.

8 Filîp a mikâ yë na; Shaṇwashi, lebilli' beshë Shâṇwë, wëna yi komë beshë.

9 Jisu a mikâ yë na; Filîp, abembi yinën më na didi nani yi, diô wë sha vëka më? Yë ngwa jëkamë më a jëmë nji' Shaṇwamë; diô ndi wë kâ na; Lebilli' beshë Shâṇwë?

10 Wë sha mëli na, më thî pë Shan̄h thî, diô Shan̄h

pě mě thĩ njikě? Mabongwě ma mě lubila mě sha luba' mō mamě mētě; nji Shanh ngwa di pě mě thĩ, yēmētě kuba bishali.

11 Mēliaka' mě na, mě thĩ pě Shanh thĩ, diō Shanh a thĩ pě mě thĩ; na yi shi nani, mēliaka' mě pě diambi di bishali biōmētě.

12 Mbombo mě ká be na, yě ngwa bunli mě, bishali bi mě kāmā, biō nji' bi yě ẽ kāmā, diō yě ẽ kāmā bishali binēn dakami na bi; nadiambilindĩ mě thĩ kiē pě Shaṇwamě thĩ.

13 Diō alombi jěshě yi be ba a pika pě dina diamě, mě ẽ yō kāmā; na Shanh a nēniki na Miana.

14 Na be pimě alombi jěshě pě dina diamě, wēna mě kāmimě yō.

15 Na be dinhmě mě, taliaka' minthali miamě.

16 Diō mě ẽ pika Shaṇwě; diō yě ẽ be vē Nvili nwākā, na a di nani adukwa jeshě;

17 Yě Nshinhshinh wu mbombo, wu pēnzhe nyi nyi sha woli nānh, nadiambilindĩ nyi sha jě' wō, do veka wō; nji be veka wō, nadiambilindĩ wu di nani, wō nji' wu u bē pě be ba thĩ.

18 Mě tyi lika be bana ba bilika; mě thĩ nzha pě be ba thĩ.

19 Vi' abembi yikwě pēnzhe nyi nyi tyi jě' pě na' mě, nji be ba a mě jēnē; nadiambilindĩ mě diya, be ba a nji' diya.

20 Pě ashu yĩti be ba a veka na, mě thĩ pě Shaṇwa' thĩ, be pě mě thĩ, mě nji' pě be va thĩ.

21 Yě ngwa thĩ na minthali miamě, na ditali miō, yě nji' yě ngwa dinha mě; na yě ngwa dinha mě a a nji' dinhmba na Shaṇwamě; diō mě ẽ yě dinha na dijēnia pě yě thĩ.

22 Judas (ana ngwa Iskariot,) a mikā yě na; Shaṇwamě, ndĩ wē ẽ jēnia pě beshě ba thĩ, ana pě pēnzhe nyi, yi thĩ na!

23 Jisu a mibulishi yě na; Na mutyi a dinhmě mě, wēna a talimě dibongwě diamě; diō Shaṇwa' a a yě dinha, diō beshě ba a nzha pě ye thĩ, na didi nēi.

24 Yě ngwa sha dinga mě, a sha tali nji' mabongwě

mamě; diô dibongwě di be joka di shi ndiamě, nji di Shaṇwě ngwa milomi mě.

25 Mě shimě be thatha ma' ma mia mě thĩ na' nani.

26 Nji Nvili, yě nji' Nshinhshinh wu akitha, ngwa Shaṇwamě a a loma pě dina diamě, yě ẽ be jeli mambi mēshě, na dilanhli begwě kâ be shimishamě mambi mēshě ma mě shikamě be bonhtha.

27 Pâthâ nya mě likamě nani, pâthâ nyamě nyô mě vekamě bewě; ana mbo nvěbia wu pēnzhe nyi wu mě vě bewě. Minlema miani mi sha jě' njuki, mi sha nyēngi.

28 Be jomě mbo mě kâkamě be na; Mě thĩ kiě, mě thĩ nji' bulia pě be ba thĩ. Na be dinhmě mě, kâ be donimě nadiambilindĩ me kâmě na, mě Kiēmě pě Shan̄h thĩ; nadiambilindĩ Shaṇwamě a thĩ nēn nula-mi na mě.

29 Mě thakimě be va, mia tĩ yi sha bě, na yi bēmě ka be mēlimě.

30 Mě tyi buli pě na' lubila nani; nadiambilindĩ ngwabotyi yi pēnzhe nyi a thĩ nzha, diô yě shi na alo-mbi pě mě thĩ.

31 Nji na, pēnzhe nyi veka na mě dinha Shaṇwě; diô mbo Shaṇwě a mityinjili mě nani mě kâmâ; tebi-kani, ngiěkani.

THANGÂKÂ 15.

1 Mě mathembě ngwambombo, diô Shaṇwamě yě nshathi.

2 Alabi jamě jěshě yi sha juma bibuma, a thotha yô; diô alabi jěshě yi juma bibuma, a komba' yô, na yi buliki juma bibuma.

3 Va be thĩ kombiam, na dibongwě di mě shikamě be bonhtha.

4 Dikani pě mě thĩ, mě nji' pě be ba thĩ. Mbo alabi yi sha woli juma bibuma yômětě, na yi sha shumba pě mathembě; nani nji' begwě, na be sha di pě mě thĩ.

5 Mě mathembě, begwě kě bilabi; yě ngwa di pě mě thĩ, mě nji' pě yě thĩ, yě buli juma bibuma, nadiambilindĩ tyi mēwě be sha woli kâmâ alombi.

6 Na mutyi a sha dika pë më thÿ, wëna a kutyibimë mbo alabi, na divëla; diö botyi ba lälä biö, na dikuta biö pë du, diö biö didikadi.

7 Na be dimë pë më thÿ, na mabongwë mamë nji' ma dimë pë be ba thÿ, wëna alombi jëshë yi be ba a pika yi bëmë nani.

8 Pë di diö di Sharwamë a nënimë na, be ba a buli juma bibuma; diö be ba a bë bajethi bamë.

9 Mbo Shanah a midinga më, nani kë më midinga begwë; bëka' pë thadinh thamë.

10 Na be talimë minthali miamë wëna bë bëmë pë thadinh thamë; mbo më taliakamë minthali mi Sharwamë na dibë pë thadinh thëi.

11 Ma' ma më shikamë be thatha na, adoni jamë yi bë' pë be ba thÿ, diö adoni jani njikë yi lonjiki.

12 Nthali gwamë wö wu, na dinhliaka' be na bewë, mbo më midinga begwë.

13 Shi na mutyi ngwa thÿ na thadinh thanën nulami na tha na, mutyi a vë' thaki thëi pë diambi di bajombi bëi.

14 Na be kāmimë bilombi biëshë bi më kâ begwë, wëna be bëmë bajombi bamë.

15 Më sha thebika pë na' be bakubi, nadiambilindÿ nkubi a sha veka mbo shanh kāmā; nji më thebimë be bajombi, nadiambilindÿ më veshimë begwë belombi biëshë bi më jokamë pë Sharwamë thÿ.

16 Be tyi mitäbi më, nji më mitäbi begwë, na diteli begwë na, kiëkani be ba a juma bibuma, kâ bibuma biani bi dimë, na alombi jëshë yi be ba a pika Sharwamë pë dina diamë a a be yö vë.

17 Ma' ma më kākamë be na, dinhliaka be na bewë.

18 Na pënzhe nyi nyi benimë begwë, be veka na nyi mibonji më bena.

19 Na be bëmë ba pënzhe nyi wëna pënzhe nyi nyi dinhmë mbëimëtë; nji nadiambilindÿ be shi ba pënzhe nyi, nji më tábikamë begwë na diwu' pë pënzhe nyi; nani kë pënzhe nyi nyi benikamë begwë.

20 Shimishaka' dibongwë di më mibonhthi begwë; na, Nkubi a shi nëni dakami na Sharwë. Na ba thë-

pilimě mě, wěna ba thěpilimě nji' begwě; na ba talimě dibongwě diamě, wěna ba talimě nji ndiani.

21 Nji ma' ma mēshě ba a be mō kāmā pē diambi di dina diamě, nadiambilindī ba sha veka ngwa milomi mě.

22 Na mě bě tyi uzhawě na dithatha bā, ka ba tyi mibě na bibe; nji va ba shi na nvěngwa wu bibe biabi.

23 Yě ngwa bena mě, a bena nji' Shaṇṇwamě.

24 Na mě bě do kāmā pē tema nyabi bishali bi mutyi nwākā a tyi mikāmi, ka ba tyi mibě na bibe, nji va ba jēmě na dibena mēni, na Shaṇṇwamě njikě.

25 Nji *yi yi mibě nani*, diō dibongwě di thī lēnjam pē nthali gwabi di mibě mbombo na; Ba mibenī mě tyi dibomba.

26 Nji mia Nvili kě nzha, ngwa mě ē lōma pē be ba thī na diwu' pē Shanṇ thī, yě nji' Nshinhshinh wu mbombo, wu dusha na diwu' pē Sṇanṇ thī, yě ē be bonhtha pē diambi diamě.

27 Diō be njike ba a bonhtha, nadiambilindī be wu na mě na diwu' pē ditatyiki.

THANGÂKÂ 16.

1 Mě shimě be thatha ma' ma na, sha bebikani.

2 Ba a be dushě pē basunagogi babi; diō adukwa yi thī nzha yi mutyi jěshě ngwa a be jotha, a a lanhli na a thī kāmā Anyambiě ashali.

3 Diō bā ba a be kāmā ma' ma, nadiambilindī ba sha veka Swaṇṇwě, do mě. -

4 Nji mě shimě be thatha ma' ma na, mia adukwa yi i nzha be ba a shimisha na, mě mishi be mō thatha. Nji mě tyi mibonhthi begwě bilombi bi pē ditatyiki, nadiambilindī mě wu na' nani.

5 Nji mě thī kiě pē ngwa milomi mě thī; diō shi na mutyi pe be ba thī ngwa pika mě na; Wě thī kiě vī?

6 Nji nadiambilindī mě thakimě be bilombi bi, minlema miana mi lonjimě na ngātā bēni.

7 Nji mě bonhtha be ngě mbombo na, yi thī yibēnh pē be ba thī na, mě kiěkě, nadiambilindī na mě sha

kië, wëna Nvili a tyi nzha pë be ba thî; nji na më kiëmë wëna më lomimë yë pë be ba thî.

8 Nji na a nzhîmë, wëna a kobishimë pënzhe nyi pë diambi di bibe, na bibënh, na dijëlië.

9 Pë diambi di bibe, nadiambilindî ba sha bunli më.

10 Pë diambi di bibënh, nadiambilindî më kiëmë pë Shanwamë thî, diö be sha jë' pë na' më.

11 Pë diambi di dijëlië, nadiambilindî ngwabotyi yi pënzhe nyi a thî jëliami.

12 Më thî na ma' malibuthë ma më kumba be bonhtha, nji va be sha woli më shinhlië.

13 Nji na a nzhîmë, Nshinhshinh wu mbombo, wëna a tokimë begwë pë ma' ma mbombo mëshë; nadiambilindî a tyi thatha yëmëtë, nji' ma' mëshë ma yë ë joka, a a ngë mö thatha, diö a a be bomilië mambi ma thî nzha.

14 A a më nënisë, nadiambilindî a a nânë mamë na dibomilië be möni.

15 Mambi mëshë ma Shanë a thî na mö, ma thî mamë, nanikë më kāmë na; a a nânë mamë na dibomilië be möni.

16 Abembi yikwë wëna be tyi jë' më; diö abembi yikwë njikë wëna be jëmë më, nadiambilindî më kiëmë pë Shanë thî.

17 Diö bajethi bël bawākā ba miluba' bâ na bâ na; Ndî yi, yi yë bonhtha beshë na; Abembi yikwë wëna be tyi jë' më; diö abembi yikwë njikë wëna be jëmë më; diö, nadiambilindî më kiëmë pë Shanë thî?

18 Nanikë bâ ba mikā na; Abembi yitî yi yë kâthā yi thi na? beshë sha veka mbo yë kâthā.

19 Nji Jisu a mive' na ba mika yë pika; diö yë mikā bâ na; Be thî pilia be na bewë dibongwë di më kākamë na, Abembi yikwë diö be tyi jë' më, diö abembi yikwë njikë wëna be jëmë më?

20 Mbombo më kâ be na, be ba a thetha majanh, nji pënzhe nyi nyi i ngë dona; be ba a bë na ngâtā, nji ngâtā nyani nyi i vitya adoni.

21 Na mimiali a mbie dibialië wëna a jëmë ngâtā, nadiambilindî adu' jëi yi nzhîmë; nji na miana a sha-

mbimě, wěna a sha lanhli pě na' nvimi *wu dibaliě* pě diambi di adoni, nadiambilindī mutyi a bialimě pě pēnzhe nyi.

22 Nanikě nji' be ba thī na ngātā; nji mě ē be bali jēnē, diō minlema miani mi i dona, diō adoni jani, tyi bē na mutyi ngwa a be yō thambitha.

23 Diō ashu yitī be tyi pika mě alombi. Mbombo mě kâ bē na, alombi jēshē yi be ba a pika Shaḡwě pě dina diamě, a a be yō vē.

24 Na dinzha adukwa yi be sha pika alombi pě dina diamě; pikani, be ba a nānh, na adoni jani yi lonjiki.

25 Mě shimě be thatha ma' ma na mangana, nji adukwa yi thi nzha yi mě tyi thatha pě na' be na mangana, nji mě ē be kwashitha pě mbō Shaḡwě kwashi.

26 Ashu yitī be ba a pika pě dina diamě; diō mě sha kâ be na, mě ē shoshiliě Shaḡwě pě diambi diani;

27 Nadiambilindī Shaḡwě yēmētē a dinha begwē, nadiambilindī be dinhmě mě, na dimēliě na mě minzhī na diwu' pě Anyambiě thī.

28 Mě miwu' pě Shanḡ thī, diō mě minzhī pě pēnzhe nyi; diō mě thī bali lika pēnzhe nyi na dikiě pě Shanḡ thī.

29 Diō bajethi bēi ba mikâ yē na, Sha' va wē thī lubila kwashi, do pě nā' lubila ngana.

30 Va beshē vemě na, wē veka bilombi biēshē, diō wē shi na mbambi na mutyi a piki gwē; pě diambi di beshē ba mēlimě na wē miwu' pě Anyambiě thī.

31 Jisu a mibulishi bâ na; Be mēlimě dē?

32 Sha' adukwa yi thī nzha, diō yi nzhīmě njikě, yi be ba vanjika mutyi jēshē pě mbēi na dilika mě dipa; diō mě shi mě dipa, nadiambilindī Shaḡwě a thī na mě.

33 Mě shimě be thatha ma' ma na bēka' na pāthā pě mě thī; pě pēnzhe nyi be ba a bē na njuki; nji jikani, mě damě pēnzhe nyi.

THANGÂKÂ 17.

1 Jisu a mithathi ma' ma diō yē mibenithi mishi mēi pě thobē na dikâ na; Shaḡwamě adukwa yi nzhī-

mě, nēnishi' yā Miana; na yā Miana a nēnishi' nji' gwě;

2 Nadiambilindī wě vēmě yě nguldi pě diambi di nshoni gwěshě, na, mutyi jeshě ngwa wě vēkamě yě, a vē yě thaki tha adukwa jěshě.

3 Diō thaki' tha adukwa jěshě thō tha, na, ba vekī wě Anyambiē nwoto dipa ngwambombo, na Jisu Kraīs ngwa wě milomi.

4 Mě nēnishimě gwě pě pēnzhe nyi; ashali yi wě mivě mě, na mě kubiki yō, mě shilimě yōni.

5 Diō va, Shaḡwamě, wě nji' nēnishi' mě nāyě nshamba wuoto, na nēnia wu mě wu na gwō mia tī pēnzhe nyi nyi sha bē.

6 Botyi ba wě mivě mě na diwu' pě pēnzhe nyi, mě lebilimě bā dina diā. Ba wu mbāyě, diō wě mivě mě bā, diō ba talimě dibongwě diā.

7 Va ba vemě na bilombi biěshě bi wě mivě mě, bi thī mbiāyě.

8 Nadiambilindī mě vēmě bā mabongwě ma wě mivě mě, diō ba nānhmē mō, na dijombia veka na, mě wumě pě gwě thī; diō bā ba mēliakamě na, wě milomi mě.

9 Mě pika pě diambi diabi; mě sha pika pě diambi di pēnzhe nyi, nji pě diambi di bā ba wě mivě mě, nadiambilindī ba thī mbāyě.

10 Diō mbiamě bēshě mbiāyě, na mbiāyě mbiamě njikě, diō mě minēnikě na biō.

11 Diō va mě shi pě na' pě pēnzhe nyi, nji ba ba thi pě pēnzhe nyi, diō mě nzhīmē pě gwě thī. Shaḡwamě ngwankānjili, tāli' bā pě dina diāyě, ba wě mivě mě; na ba bē nwoto mbo bonā thīyě.

12 Mīa mě wu nabi pě pēnzhe nyi, mě bieta bā tali pě dina diā; ba wě mivě mě mě mitali bā, diō shi na ngwa tokwamě, tho' nge miana ngwa nshithia, na nlēnja wu bē mbombo.

13 Diō va mē nzhīmē pě gwě thī, diō mě lubila bilombi bi pě pēnzhe nyi; na ba bē' na adoni jamě kāmiam pě bāmētē ba thī.

14 Mě vēmě bā dibongwě diā; diō pēnzhe nyi nyi

mbeni bâ, nadiambilindî ba shi ba pënzhe nyi, mbo më shi ngwa pënzhe nyi.

15 Më sha pika na, wë ë thotha bâ pë pënzhe nyi, nji na, wë ë bâ talië na diwu' pë bibe.

16 Ba shi ba pënzhe nyi, mbo më shi ngwa pënzhe nyi.

17 Pumishi' bâ na mbombo gwâ; dibongwë diâyë diô mbombo.

18 Mbo wë milomi më pë pënzhe nyi; nani nji' më milomi bâ pë pënzhe nyi.

19 Diô më pumishë nyuli nyamë pë diambi diabi, na, bâ nji' ba bë pumam na mbombo.

20 Më sha pika pë diambi di botyi ba dipa, nji pë diambi diabi bâ bëshë ba a bunli më na dibongwë diabi;

21 Na, bâ bëshë ba bë yiwoto; mbo wë, Shaḡwamë, wë thî pë më thî, më nji' pë gwë thî, na, bâ nji' ba bë yiwoto pë bonâ thî; na, pënzhe nyi nyi mëli' na wë milomi më.

22 Diô nënia wu wë mivë më, më vëmë bâ gwô, na ba bë' yiwoto mbo mbonâ thîyî.

23 Më pë bâ ba thî, wë nji pë më thî, na ba bë bambathë pë yiwoto, diô na, pënzhe nyi nyi vekî na, wë milomi në, na didinha bâ mbo wë dinha më.

24 Shaḡwamë, bâ ba wë mivë më, më naka na ba bë' na më va më thîyî; na ba jë' nënia gwamë, wu wë mivë më, nadiambilindî wë midinga më mia tî ditatyiki di pënzhe nyi di sha bë.

25 Shaḡwamë ngwankânjili, pënzhe nyi nyi sha veka gwë, nji më vëmë gwë, diô bâ ba vemë na wë milomi më.

26 Diô më shimë bâ veshi dina diâyë, më ë nji' diô veshë; na thadinh tha wë dinha më, tha bë pë bâ ba thî, më nji' pë bâ ba thî.

THANGÂKÂ 18.

1 Mia Jisu a mibonhthi ma' ma a midushi, bâ na bajethi bëi na dikië pë biatyî bi vitonh vi Kidron, va akanh yi wuthë, diô yë minyinhthi tî bâ na bajethi bëi.

2 Diô Judas njikë, ngwa mibieshi yë, a mive' wo-

mba tĩ; nadiambillindĩ Jisu a bieta tĩ buli kiě, bā na bajethi bēi.

3 Nanikě Judas, mia yě mibě a nānhmě nshamba wu bashāshě na bakubi pě baminisě banēn na Bafaraisi ba thĩ, a minzhĩ tĩ na bilampi na bitiyě na minkwata.

4 Jisu a mive' bilombi biěshě bi mibě bi i nzha pě yě thĩ, diő yě miklě bomita nabi, na dikā bā na, Be toka nzha?

5 Ba mibulishi yě na, Jisu ngwa Nazarėti. Jisu a mikā bā na; Mě yě. Diő Judas ngwa mibieshi yě, a mitětha nji' pě nshamba gwabi.

6 Diő mia yě mikā bā na; Mě yě, ba mibulia pishě na dikwa shĩ.

7 Diő yě mibali bā pika na; Be toka nzha? Diő bā ba mikā na, Jisu ngwa Nazarėti.

8 Jisu a mibulishi na; Mě bojīmě be na; Mě yě; nanikě na be thĩ mě toka, pataka' ba, ba kiěkě.

9 Diő dibongwě di mibě mbombo, di yě mikā na; Bā ba wě mivě mě mě sha kuta do nwoto.

10 Diő Saimon Pitěr a wu na nkwata wu nyēniě diő yě mijāmithi gwō na dikwělě nkubi ngwa minisě ngwanēn gwālě ngwa shajwě. Ngwakubi dina diěl na Malkūs.

11 Diő Jisu a mikā Pitěr na; Bulishi' nkwata pě dibambi; dimā' di Shajwamě a vēmě mě, mě sha nātyiki diő?

12 Diő nshamba na ngwathangākā na bakubi ba Baju ba mibiě' Jisu na didipa yě.

13 Diő ba mibonji kiě nēi pě Annas thĩ; nadiambillindĩ yě wu nki' mbi Kaiefas, ngwa wu minisě ngwanēn mbu wutĩ.

14 Diő yě Kaiefas ngwa mibonhthi Baju na; yi thĩ yibēnh na mutyi nwoto a gwĩ' pě diambi di botyi

15 Diő Saimon Pitěr bā na njethi nwāka, ba mithě-pili Jisu; diő njethi ti a mivekwa pě minisě ngwanēn, diő yě minylnhthĩ nshamba wumbi Jisu pě mbanja nya minisě ngwanēn.

16 Nji Pitěr a mitětha pě nshēnh pě diashika, diő njethi nwākā tĩ ngwa mivekwa pě minisě ngwanēn, a

midushi, diô yě milubili na ngwantali diasha na dinyi-nhliě Pitěr.

17 Diô ngwadishesha ngwa mitali diasha a mikâ Pitěr na; Wě shĩnji' ngwa bajethi ba mutyi wâ? Yě mikâ na, Ana mě yě.

18 Diô bakubi na bashâshě ba mitholi du di maatha na ditěbě tĩ; nadiambilindĩ di wu divěbi, ba bě jalâ veia. Pitěr nji' a mitětha nshamba gwabi na dijâlâ nji' veia.

19 Diô minisě ngwaněn a mipi' Jisu bajethi běi, na njělia gwěi.

20 Jisu a mibulishi yě na; Mě miluba' kwashi pě botyi běshě; mě mijelikwě pě sunagogi na pě mbanh wumbi Anyambiě, va Baju ba kiě, bikiě na bikiěkě, diô pě dishâthâ mě sha kâ na alombi.

21 Ndĩ wě pika mě? pika bâ ba mijoli mě mbo mě mithathi bâ; sha', ba veka mbo mě milubaka.

22 Diô mia yě mishi' lubila mabongwě ma, ukubi nwoto ngwa mitětha wâ a mibi' Jisu thabanji na; Wě bulishi minisě mbotyí?

23 Jisu a mibulishi yě na, Na mě lubimě bibe, kobi-shi' mě bibe bitĩ; nji na biběnh, ndĩ wě bi' mēni?

24 Diô Annas a milomi yě dipiami pě Kaiefas thĩ ngwa minisě ngwaněn.

25 Diô Saimon Pitěr a mitětha jalâ veia. Nani kě bâ ba mikâ yě na; Wě shi nji' ngwa bajethi běi? A mi-shâshi na dikâ na; Ana mě pě yě.

26 Nwoto ngwa bakubi ba minisě ngwaněn ngwa wu pě ndianh gwěi wu ngwa Pitěr a mikwali gwâlě, a mikâ na; Mě sha jě' wě něi pě akanh?

27 Diô Pitěr a mibali shâshâ, diô kuba ngwa shangwě a mitě lánh.

28 Diô bâ ba mithokwa no diwu' pě Kaiefas thĩ, na dikiě pě mbanh wu dijěliě; nyi wu wu kwalikwali mětě; diô ba tyi minyinhthĩ pě mbanh wu dijěliě, ba jě pě woshi mputyi gwabi, nji na ba die' dibe' di nulia.

29 Diô Pailat a midushi kiě pě bâ ba thĩ, na dikâ na; Nthakwa wutĩ wunzha wu be ndeshiki mutyi wâ;

30 Ba mibulishi na dikâ yě na, na a bě tyi bě nkâmi ngwa bibe, ka beshě sha ndeshi yě woni gwě thĩ.

31 Paillet a mikâ bâ na ; Nāngâ yě be ba a jěli yě mbo nthali gwani wu thĩyĩ. Diō Bajū ba mikâ yě na ; Beshě shi na nthali wu joli mutyi.

32 Diō dibongwě dimbi Jisu di mibě' mbo, di yě milubili, na diveshě ngwebia wu yě ẽ gwa.

33 Diō Paillet a mibali nyinhtha pě mbanh wu dijěliě, diō yě mithebi Jisu na dikâ yě na ; Wě abotyī yi Bajū ?

34 Jisu a mibulishi yě na ; Wě lubila dibongwě di wēmětě, do bawâ boŋa wě pě diambi diamě ?

35 Paillet a mibulishi na ; Mě Ngwaju ? Divala diāmětě na baminisě banēn ba ndeshiki wě woni mē thĩ. Ndĩ wě kāmikamě ?

36 Jisu a mibulishi na ; Bibotyī biamě bi shi bi pēnzhe nyi ; na bibotyī biamě bi bē bi pēnzhe nyi, ka bakubi bamě ba bomi, na mē sha vēbiki pě Bajū ba thĩ ; nji va bibotyī biamě bi sha wu' va.

37 Diō Paillet a mikâ yě na ; Wě dē abotyī ? Jisu a mibulishi na ; Wě kāmě na, mē abotyī. Pě diambi di diō mē mibialiě, diō pě diambi di njikē diō mē minzhĩ pě pēnzhe nyi, na mē veshi' pě mbō wu mbombo. Mutyi jěshě ngwa thĩ ngwa, mbombo a joka dioi diamě.

38 Paillet a mikâ yě na ; Ndĩ thĩ mbombo ? diō mia yě mishi lubila mbotyī a mibali dusha pě Bajū ba thĩ, na dikâ bâ na ; Mě sha jě' yě na anāngâ.

39 Nji be ba thĩ na mputyi na, mē patyi' be nwoto pě dibe' di nulia ; be namě na, me patyi' be abotyī yi Bajū ?

40 Bâ beshě ba mijamilia na ; Ana wâ, nji Barabasi ; nji Barabasi a wu njanzhi.

THANGÂKÂ 19.

1 Diō Paillet a minānh Jisu na dingāmā yě.

2 Diō bashāshě ba milouh apaki yi mashombika, na dibātyi yě yō pě thangākā, diō ba mibātyi yě alokeshamba yibēi ;

3 Diô bâ ba mikâ; Mbolo, abotyi yi Baju! diô ba mibi' yě mbanji.

4 Diô Paillet a mibali dusha na dikâ bâ na; Shanga, mē ndeshimē yě pē beba thī, na be ba a veka na, mē sha jē' yě na anāngā.

5 Diô Jisu a midushi a bē na apa' yi mashombika, na alokeshamba yibēi. Diô Paillet a mikâ bâ na; Shanga' mutyi wā!

6 Diô mia baminisē banēn na bakubi ba mijē' yě, ba mijamilia thobē na; Petyiki yě pē krāsi! Petyiki yě pē krāsi! Paillet a mikâ bâ na; Nāngā yě be ba a pe-tyi yě; nadikāna mē sha jē' yě na anāngā.

7 Baju ba mibulishi yě na; Beshē ba thī na nthali, diô mbo nthali gwashi wu thīyī, a gwīkī, nadiambilli-ndī a vityimē nyuli nyēimētē Miana mbi Anyambiē.

8 Nanikē mia Paillet a mijo' dibongwē dinādi, a mi-nyēnh mbondī;

9 Diô yě mibali nyinhtha pē mbanh wu dijēliē, na dikâ Jisu na; Wē miwu tē vī? Njī Jisu a tyī mibulishi yě do dibongwē.

10 Diô Paillet a mikâ yě na; Wē sha luba' na mē? Wē sha veka na mē thī na nguldi nya dipetyi wē pē krāsi, mē thī njī' na nguldi nya dipatyitha wē?

11 Jisu a mibulishi na; Wē sha bē na nguldi na mē, vēngē nyī vēbimē gwē na diwu' pē thobē; nanikē yě ngwa milili mē pē gwē thī a thī na bibe binēn.

12 Na diwu' adukwa yitī Paillet a mina' yě patyitha; njī Baju ba milānhlia thobē na; Na wē patyimē mutyi wā, wēna wē shi pē na' jombi mbi Kaisar; mutyi jēshē ngwa vityitha nyuli nyēi abotyi, wēna a uaka thothe Kaisar.

13 Diô mia Paillet a mijoki dibongwē di, a midushi na Jisu, diô yě midī' shi pē ntyimbi wu dijēliē, pē womba va thebiē na ndēkē nya makāki, njī pē nlubia wu Hibru na, Gabatha.

14 (Diô yō yi wu nkosha wu dibe' di nulia, diô di wu digwēla di matani na diwoto,) diô yě mikâ Baju na; Shanga' abotyi jani!

15 Diô ba mijamilia na, Thoka' yě, thoka' yě, petyiki

yě. Paillet a mikâ bâ na; Mě petyiki abotyí jani? Baminisě baněn ba mibulishi na; Beshě shi na abotyí vëngě Kaisar.

16 Nanikě dikanh diti a mivě bâ yě na; a petyibiki.

17 Diö bâ ba minânh Jisu na dikiš nēi; diö yě mibapi krâsi ngwēi na dikiš pē womba va thebiš na, womba va abonzha, wu thebiš pē Hibru na, Gölgotha.

18 Diö va bâ ba mipetyí yě pē krâsi, na botyí bawâkâ baba nēi, pē na nwoto, pē na kē nwoto, Jisu pē tema.

19 Diö Paillet a milēnji diveka, na dikeshe diö pē krâsi. Diö nlenja wu wu na; JISU NGWA NAZERETI ABOTYI YI BAJU.

20 Diveka di Baju balibuthě ba milanah diö, nadikâna womba va Jisu a mipetanlē va wu kuna na mbokě; diö wu milēnjiě na nlubia wu Hibru, na Grik, na Latini.

21 Diö baminisě baněn ba Baju ba mikâ Paillet na; Sha lēnjiki na; Abotyí yi Baju; nji na; A mikâ na, Mě abotyí yi Baju.

22 Paillet a mibulishi na; Mě shimě lëndě mbo mē shikamě lëndě.

23 Diö bashâshě mia bâ ba mipetyí Jisu, ba minânh bangâyi bēi, na dikaba bâ makaba manai, shâshě jěshě dikaba, diö ngâyi nēn njikě; nji ngâyi nēn a wu shimbiami na ntyuthě tyi nlatyiki.

24 Diö ba mikâ bâ na bâ na; Bena sha nwanjiki yě, nji nkâmika' akaniki pē yě ngwa yě ē bē ngwēi; diö nlenja wu mibē mbo wu kâ na; Ba mikabilia bangâyi bamě, diö pē ngâyi ngwamě ngwaněn, ba mikâm' akaniki. Diö bashâshě ba mikâmi bilombi bi.

25 Diö nyanh mbi Jisu, na manyanh ngwa nyanwě, Meri, miali mbi Kliopa, na Meri ngwa Magdala, ba mitětha kuna na krâsi mbi Jisu.

26 Diö mia Jisu a mijě' nyanwě, na njethi tí ngwa yě midinga tēbitēbi, a mikâ nyanwě na, Miali wâ, atě yâ miana!

27 Diö yě mikâ njethi na; Atě nyanwě. Diö nadiwu' adu' yiti njethi tí a mitali yě pē mbanh gwēi mětě.

28 Pisha nya ma' ma, Jisu vekami na; bilombi biě-

shě bi shimě, a miká na; Mě gwímě aveshithě, diō nlénja wu mibě mbombo.

29 Diō ashuka yi mitětha tí bēni na vinigar; diō ba milonishi spōnji na vinigar; diō ba mikěshi yě pě tha-kaki, na dikěshě yě pě gwana gwěi.

30 Diō mia Jisu a minānh vinigar, a miká na; Yi shimě; diō yě mijābi thangáká, na digwa.

31 Diō yi wu *ashu yi* nkosha, nanikě Baju ba mishoshili Paillet na, mako' mabi ma bukwě, biō dithokwa pě *krasi*, na, bikiēnh bi sha bē, pě *krasi* busha bi shānā, nadikānā busha bi shānā bití bi wu busha binén.

32 Diō bashāshě ba minzhí na' dibuka mako' ma ngwangwíkě, na nwáká ngwa mipetyibi nēi.

33 Diō mia bá ba minzhí pě Jisu thí, ba mikābi yě a shāshamě, diō bá ba tyi mibu' pě na' mako' mēi.

34 Nji shāshě nwoto a milumi yě dikānh pě thamba-nja, diō dikitha na madiba ba mitě' dusha.

35 Diō yě ngwa mijě' a miveshi, diō nvesha gwěi wu thí mbo; diō yě veka na, a ká mbombo; na be ba a mēliě.

36 Nadiambilindí ma' ma ma mibě, diō nlénja wu mibě mbombo na; Avesha jěi yi sha bu' do yiwoto.

37 Diō nlénja wuáká wu ká na; Ba a yě shanh, ngwa bá ba milumi.

38 Pisha nya ma' ma, Josěfi ngwa Araimethia, njethi mbi Jisu, (nji ngwadisháthā pě diambi di nyēnh wu Baju,) a mishoshili Paillet na, a thoki nyuli nyambi Jisu, diō Paillet a mimēli Nanikě a minzhí na dithotha nyuli nyambi Jisu.

39 Diō Nikodimo a minzhí nji' (ngwa mibonji nzha pě Jisu thí na mpuma) na dindeshě mbunja wu mur na aloe, wu wu nkama wu magwěla.

40 Nanikě ba ba minānh nguli nyambi Jisu, na di-dipa nyō na mindamba mi linin na mbunja wutí, ntyinh mbo ndipia wu bikiēnh wu Baju wu wuthě.

41 Diō pě womba va yě mipetyibi va wu na akanh, diō pě akanh yítí shānh nyakia nyi wu tí, nya tyi misháthibi akiēnh na pelli.

42 Tí bá ba mini' Jisu pě diambi di *ashu yi* nkosha wu Baju, nadiambilindí shānh nyi wu kuna.

THANGÂKÂ 20.

1 Diô Meri ngwa Magdala a mikunji kiê divityiki shi pê shânh; diô yê mijê' dikâ' thoki nadiwu' pê shânh.

2 Diô yê mipunji kiê pê Saimon Pitêr thi na pê njeli nwâkâ thi ngwa Jisu a midinga, na dikâ bâ na; Ba thokimê Shanwashî pê shânh, diô bena sha veka va bâ ba nikwamê yê.

3 Nanikê Pitêr bâ na njethi nwâkâ ba midushi na dipama pê shânh.

4 Diô bâ bëshê ba mipunji nvili nshamba wuoto; diô njethi nwâkâ a mida' Pitêr, na dibonda nzha pê shânh.

5 Diô yê mibalibi na dijê' bangâyê ba linin bia; nji a tyi minyinhthi.

6 Diô Pitêr a mithêpili yê pishê na dinzha na dinyinhtha pê shânh; diô yê mijê' bangâyê bia;

7 Na avêlêsh, yi wu pê thangâkâ thêi, do bê bia pê va bangâyê ba linin ba wuthê, nji wutyiwutyi womba na vêi.

8 Diô dikanh diti njethi nâ ngwa mibonji nzha pê shânh, a minyinhthi; diô yê mijêni na dimêliê.

9 Nadiambilindi na dinzha adukwa yiti, ba tyi mive' nlênja na, a jomikwa pê digwa.

10 Diô bajethi ba mibali bulia pê mimbanh miabi.

11 Nji Meri a mitêtha pê shânh a bê thetha. Diô mia yê mitheka, a mibalibi shanh pê shânh;

12 Diô yê mijê' baenjêl baba didi na bangâyê bapumi nwoto pê va thangâkâ thambi Jisu tha minikaniê, nwoto njikê pê va mako' mêi ma wuthê.

13 Diô bâ ba mikâ yê na; Mimiali wâ, wê the' ndi? a mikâ bâ na; Nadiambilindi ba nânhmê Shanwamê, diô mê sha veka va bâ ba nikwamê yê.

14 Mia yê mishi lubila mabongwê ma, a mivitya shanh, diô yê mijê' Jisu teli; diô a tyi mive' na, yê Jisu.

15 Jisu a mikâ yê na; Mimiali wâ, wê the' ndi? nzha ngwa wê toka? Nji a mivanh kâ na, yê mêtê

akanh, diô yê mikâ yê na ; Shaḡwamê, na wê thokimê yê va, boḡa mē va wê niki yê, diô mē ē kiê yê thotha.

16 Jisu a mikâ yê na ; Meri ! Dio yê mivitya na dikâ yê na ; Raboni ! nzhilia na ; Njeli.

17 Jisu a mikâ yê na ; Sha bie' pē mē ; nadikâna va, mē sha beta pē Shaḡwa' thî ; nji kiêkê pē bamanyanh ba' ba thî, na dikâ bâ na ; Mē thî beta pē Shaḡwa' thî, na pē Shaḡwani thî, pē Anyambiê ngwamê thî na pē Anyambiê ngwani thî.

18 Diô Meri ngwa Magdala a minzhî na thatha bajethi na ; A jēmê Ngwashanwê, diô yê shikamê nji' yê kâ ma' ma.

19 Pē ashu yi gwikê yi shânâ yitî, adu' yi ngonthoma, mia masha' ma wu tyi, pē va bajethî ba wuthê pē diambi di nyênh wu Baju, Jisu a minzhî na ditêbê pē tema nyabi, na dikâ bâ na ; Mbolani !

20 Diô mia yê mikâ ma' ma, a milebili bâ mabô mēi, na thambanja thêi. Diô bajethi ba midoni mia bâ ba mijê' Shaḡwabi.

21 Diô Jisu a mibali kâ bâ na ; Mbolani ! Mbo Shaḡwê a milomi mē, nanikê mē loma begwê.

22 Mia yê mishi lubila ma' ma a miwunli bâ puli, na dikâ bâ na ; Nânga' Nshinhshinh wu akitha.

23 Bibe bi mutyi jêshê bi be patyitha bâ, bi i nji' bē patyi pē bâ ba thî, diô bibe bi mutyi jêshê bi be delishê, bi i nji' bâ bē delami.

24 Diô nwoto pē diom na baba, Tōmasi, ngwa mitholibî na Didumûsi, a tyi miwu nabi, mia Jisu a minzhî ;

25 Diô bajethi bawâ' ba mikâ yê na ; Beshê ba jēmê Shaḡwana. Nji a mikâ bâ na ; Na mē sha jê' mabonha ma mandâkâ pē makânzhi mēi na dikêshê vina viamê pē mabonha ma mandâkâ, na dikêshê nji' mbô gwamê pē thambanja thêi, mē tyi mamêliê.

26 Diô pisha nya mashu matani na malali, bajethi bēi ba mibali shâbilia pē mbanh ; Tōmasi a wu nji' tî. Diô masha' ma wu tyi, diô Jisu a minzhî na ditêbê pē tema nyabi, diô yê mikâ bâ na ; Mbolani !

27 Diô yê mikâ Tōmasi na ; Shushiki vina woni, Shatê mabô mamê ; Shushiki mbô gwâ' woni na di-

kěshi gwō pě thambanja thamě; diō sha bē' tyi mēlia, nji mēli ngēndě.

28 Diō Tōmasi a mibulishi na dikā yě na; Sha-
ngwamě, na Anyambiě ngwamě!

29 Jisu a mikā yě na; Tōmasi, nadiambilindī wě
jēmě mē diō wě mēliakamě; dibātā di thī nabi ba mē-
limě mia tī ba sha jēně.

30 Diō Jisu mbombo a mikāmi ma' mamamia mawā-
kā malibuthě pě maboshi ma bajethi bēi, ma shi lēnja-
mi pě ashanangobi yi;

31 Nji ma' ma ma milēnjiě, nadikāna, mēliaka' na
Jisu yě Krais Ngwamiana mbi Anyambiě; diō pě mē-
lia wutī na, be bē' na thakiki pě diambi di dina diēi.

THANGĀKĀ 21.

1 Diō pisha nya ma' ma, Jisu a mibali jēnia pě baje-
thi ba thī pě nsho wu Taibiria; diō yě mijēnia pě bā
ba thī na ntyinh wi.

2 Ba wu tī Saimon Pitēr, bā na Tomasi ngwa mitho-
libi na Didumūs, na Nataniēl ngwa Kena ngwa Galili,
na bana bambi Zēbidi, na bajethi bawā' baba.

3 Diō Saimon Pitēr a mikā na; mē thī kiě jo' bashě;
diō bā ba mikā yě nā; Bena beshě ba thī kiě. Diō ba
midushi na ditēkě tábā pě alenji, diō mpuma wutī ba
tyi mijo' shě do nwoto.

4 Nji mia busha bi mibě malēnji, Jisu a mitētha pě
nshaka wu nshothī; nji bajethi ba tyi mive' na yě
Jisu.

5 Diō Jisu a mikā bā na; Bana bamě, be ba thī na
bashě? Ba mibulishi yě na; Bia.

6 Diō yě mikā bā na; Wushika' aloba pě mbō wu-
shanwě wu alenji, wēna be jēmě. Nanikě bā ba mi-
wushi, nji sha' ba tyi miwoli yō dambitha na dibutha
di bashě.

7 Diō njethi wā ngwa Jisu a midinga, a mikā Pitēr
na; Yě Shanwashī. Diō mia Saimon Pitēr a mijo' na,
yě Shanwě, a mibātyi ngāyi ngwēi (nadikāna a wu
nshambě) na dithebitha pě nsho.

8 Diō bajethi bawā' ba minzhě na alenji, (nadikāna

ba tyi wu nëngi na kinjiki, nji ntyinh mbo ma-bom ma biwuba matani) ba bë dambitha aloba yi bashë.

9 Diö mia bâ ba mitätya pë kinjiki ba mijë' du di maatha tî, na shë tî bupa, na mpëmbe bia.

10 Jisu a mikâ bâ na; Ndeshekwa' pë bashë ba be jokamë va.

11 Diö Saimon Pitër a mitätya na didambitha aloba pë kinjiki, bëni na bashë banën, nkama na mabom matani na bashë balali; bashë ba wu balibuthë diö aloba yi tyi mingabië.

12 Jisu a mikâ bâ na; Nzha' diakani; nji tyi mibë na njethi ngwa miyishibi pika yë na; Wë nzha, nadi-kâna ba wu ve' veki na, yë Shaṇwë.

13 Diö Jisu a minzhî, na dinânh mpëmbe na divë bâ, na shë njikë.

14 Di diö dikanh dilalië di yë mijënia pë bajethi bëi, yë jomi pë digwa.

15 Mia bâ ba mishili didia Jisu a mikâ Saimon Pitër na; Salmon mbi Jona, wë dinha më nulami na ba? A mikâ yë na; Inh, Shaṇwamë wë veka na, më dinha gwë. Diö a mikâ yë na; Dieshiki bilëké bi bindâmâ' biamë.

16 Diö yë mibali yë kâ dikanh dibali na; Saimon mbi Jona, wë dinha më? A mikâ yë na; Inh, Shaṇwamë, wë veka na, më dinha gwë. A mikâ yë na, Dieshiki bindâmâ' biamë.

17 Diö yë mikâ yë dikanh dilali na; Saimon mbi Jona, wë dinha më? Pitër a mijë' ngâtâ nadiambilindî a mipi' yë dikanh dilali na; Wë dinha më? diö a mikâ yë na; Shaṇwamë, wë veka mambi mëshë, wë veka na, më dinha gwë. Jisu a mikâ yë na; Dieshiki bindâmâ' biamë.

18 Mbombo më kâ wë na; Mia wë wu digwanja, wë mityinhli bityumba biâ' na thënhtha va wë minaka; nji mia wë ë bë nthombiki, wë ë jali mabö mayë, diö nwakâ a a tyinhlië wë bityumba, na dikëshë gwë va wë tyi naka.

19 A mikâ dibongwë di pë diveshë ngwebia wu yë ë

nënishë Anyambië na gwōni. Diō mia yë mikā dibo-
ngwë di a mikā yë na; Thëpili' më.

20 Diō Pitër a mivitya na dijë' njethi ngwa Jisu a
midinga ngwa mijëbi nji' pë tothi nyëi pë atabili na
dikā na; Shanwashì, ngwa a wë bleshë yë nzha? a bë
bë thëpilië.

21 Mia Pitër a mijë' yë a mikā Jisu na; Shanwamë,
wā kë kāmā ndi?

22 Jisu a mikā yë na; Na më mëlimë na a bë' va vë-
ngë na më nzhimë, yō ndi nâyë? Wë nji' thepili më.

23 Diō dibongwë di di mikië pë bajethi ba thï na,
njethi ti a tyi gwa; nji Jisu a tyi mikā yë na, a tyi ma-
gwa, nji; Na më mëlimë na a bë' va vëngë na më nzhi-
më, yō ndi nâyë?

24 Wā yë njethi ngwa veshë pë mbō ma' ma, na dilë-
ndë mambi ma; diō beshë ba vemë na nvesha gwei wu
thï ngë mbo.

25 Diō mambi mawā' malibuthë ma thïyï, ma Jisu a
mikāmi, na ma bë ma a lënjië mō meshë, më jë' na
pënzhe nyi nyōmëtë nyi tyi kumba koka bishanangob
biti bi kumba lënjë. Amën.